

VÝROČNÁ SPRÁVA

SLOVAK BUSINESS AGENCY

2023

SLOVAK | BUSINESS | AGENCY

VÝROČNÁ SPRÁVA

SLOVAK BUSINESS AGENCY

2023

WWW.SBAGENCY.SK

OBSAH

O nás	5
Dôležité čísla za rok 2023	5
Finančné služby	7
Nefinančné služby pre MSP a záujemcov o podnikanie	9
Služby pre podnikateľov	9
Individuálne poradenstvo	10
Skupinové poradenstvo	12
Členstvo v Inkubátore NPC	14
Účast' na medzinárodných konferenciách a odborných kurzoch	15
Procesný audit	16
Creative point	17
Podpora rozvoja alternatívnych foriem podnikania a Podpora podnikateľov zo znevýhodnených sociálnych skupín	18
Enterprise Europe Network	19
Podpora rodinného podnikania	20
Podpora startupov	23
Schéma na podporu podnikateľského vzdelávania	29
Služby pre nepodnikateľov	29
Creative point	30
Podpora internetovej ekonomiky	31
Podpora úspešnej podnikateľskej praxe	35
Tvorba podnikateľského prostredia	35
Výskum podnikateľského prostredia	35
Centrum lepšej regulácie	37
Témy Small Business Act for Europe	42
Projekt „Improving innovation delivery of policies within 4.0 industry in Europe“ (INNO INDUSTRY)	42
Projekt „Border Regions in Europe for Social Entrepreneurship“ (BRESE)	43
Projekt EU ECO-TANDEM PROGRAMME	43
Projekt Lost Millennials - Transnational research network for the evaluation of initiatives targeting 25+ NEETs 46	44
Projekt Game of Business	45
Projekt RESTART – Resilience and Training for SMEs	45
Plastic Value: Starting a Plastic Revaluation Revolution	47
Projekt GREEN – Green transitions involving EU Adults and authorities to foster climate neutral cooperation	47
Projekt RE-FEM - Upskilling pathways for REsilience in the post-Covid era for FEMale Entrepreneurs	48
Projekt JUST - „Joint University and Small and medium sized enterprises (SME) Training“	49
Projekt EIT Food HUB	50
VÝSKUMNÝ PROJEKT: Medzigeneračné podnikanie na Slovensku v dobe digitalizácie: pragmatický prístup	50
Grafické znázornenie aktivít SBA	52
Marketingová komunikácia	53
WEB stránky	53
Sociálne siete	56
Newsletter	59
Časopis INBIZNIS	60
Súťaže	61
Ľudské zdroje	63
Kontrolná činnosť SBA	64
Kontakt	64
Súvaha SBA k 31.12.2022	65

O NÁS

SLOVAK BUSINESS AGENCY (ďalej len „**SBA**“) predstavuje v Slovenskej republike najstaršiu a kľúčovú špecializovanú inštitúciu z hľadiska podpory MSP. Vznikla v roku 1993 spoločnou iniciatívou EÚ a vlády SR. Je to jedinečná platforma verejného a súkromného sektora.

VÍZIA SBA

SBA chce byť prvou voľbou slovenských firiem pri vzniku a rozvoji ich podnikania.

POSLANIE SBA

- komplexná pomoc podnikateľom v súlade s princípmi iniciatívy (Small Business Act)
- komplexná podpora podnikania na národnej, regionálnej a miestnej úrovni
- posilnenie konkurencieschopnosti podnikateľov v rámci spoločného trhu EÚ a na trhoch tretích krajín

CIELE SBA

- zvýšiť mieru prežitia podnikov na trhu
- zvýšiť zamestnanosť v súkromnom sektore
- zvýšiť inovačnú výkonnosť slovenských podnikov
- stimulovať podnikateľského ducha
- zabrániť marginalizácii podnikov
- zvýšiť konkurencieschopnosť slovenského podnikateľského prostredia a slovenských podnikov

POSKYTOVANÉ SLUŽBY

- finančné
- nefinančné
- tvorba podnikateľského prostredia

DÔLEŽITÉ ČÍSLA ZA ROK 2023

Naše služby využilo viac ako

Zorganizovali sme

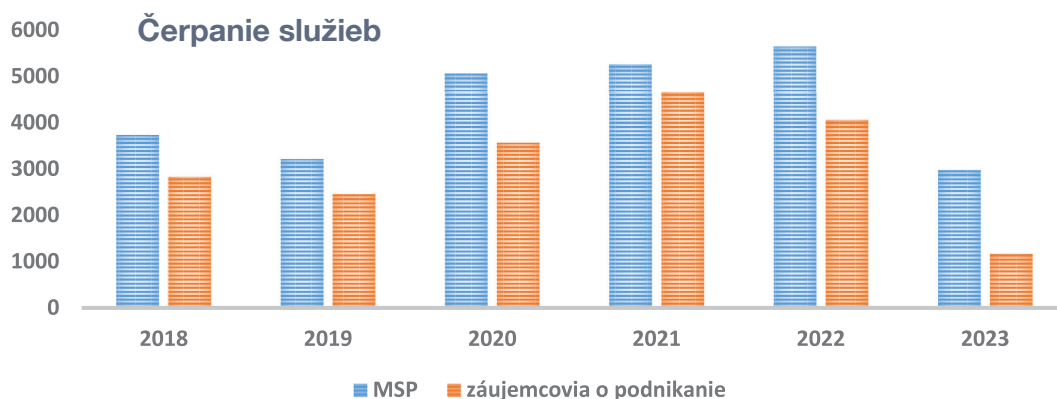

Realizovali sme

Klientom sa venovalo

Graf č. 1 - Medziročné porovnanie počtu klientov čerpajúcich služby SBA

V roku 2023 čerpalo služby SBA 2 980 podnikateľov („ďalej len MSP“) a 1 185 záujemcov o podnikanie/nepodnikateľov.

Z celkového počtu MSP čerpajúcich služby bolo viac ako 47% jedinečných klientov, teda tých ktorí čerpali službu po prvýkrát. Z počtu nepodnikateľov bolo jedinečných 46%.

Celkovo sa znižujúci počet čerpaných služieb oproti ostatným rokom bol spôsobený postupným utlmovaním poskytovania služieb z dôvodu ukončovania implementácie všetkých Národných projektov.

Tabuľka č. 1 - Počet jedinečných klientov

Typ klienta	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
MSP	197	3218	2637	2267	2293	2427	1408
Nepodnikatelia	797	1934	2066	1170	1262	1564	544

FINANČNÉ SLUŽBY

Mikropôžičkový program prispieva k priamemu napĺňaniu cieľa SBA, ktorým je umožniť rozvoj malých podnikov, zvýšiť mieru ich prežitia, prispieť k udržaniu zamestnanosti a tvorbe nových pracovných miest v jednotlivých regiónoch Slovenskej republiky, a to sprístupnením úverových zdrojov za výhodnejších podmienok.

Program je realizovaný od roku 1997 a je určený malým podnikateľom zamestnávajúcim do 50 zamestnancov. Mikropôžičku môžu použiť na obstaranie hnutelného a nehnuteľného investičného majetku, rekonštrukciu prevádzkových priestorov, ako aj nákup potrebných zásob, surovín či tovaru a iné investičné projekty.

Minimálna výška mikropôžičky, ktorú SBA poskytuje je 2 500 Eur, maximálna výška je 50 000 Eur. Doba splatnosti je stanovená od 6 mesiacov do 4 rokov.

V priebehu roka 2023 bolo poskytnutých 65 mikropôžičiek v celkovom objeme 1 381 640 eur, bolo vytvorených 40 nových a 163 udržaných pracovných miest v regiónoch Slovenska.

SBA podporila v tomto roku napríklad 25 spoločností z oblasti služieb, 23 z oblasti obchodu a 8 z oblasti výroby (drevárska, potravinárska, strojárka).

Doposiaľ bolo poskytnutých 2 505 úverov za 48 milióna eur, vytvorených 3,3 tisíc pracovných miest a 6,6 tisíca udržaných.

Tabuľka č. 2 - Vybrané ukazovatele mikropôžičkového programu

Ukazovatele	Za rok 2023		Kumulatívne k 31.12.2023	
	Počet	Suma (€)	Počet	Suma (€)
Počet poskytnutých mikropôžičiek	65	1 381 640 €	2 505	47 960 536 €
Priemerná výška mikropôžičky	-	21 256 €	-	19 146 €
Novovytvorené pracovné miesta	40	-	3 322	-
Udržané pracovné miesta	163	-	6 608	-

Tabuľka č. 3 - Počet poskytnutých mikropôžičiek podľa oblastí podnikania

Odvetvie	Za rok 2023	Kumulatívne k 31.12.2023
Cestovný ruch	0	220
Obchod	23	553
Ostatné	3	278
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a lesníctvo	6	252
Služby	25	616
Výroba	18	586
SPOLU	65	2505

Tabuľka č. 4 - Členenie podnikateľov čerpajúcich mikropôžičku v roku 2023 podľa vybraných skupín

Členenie podnikateľov, (jeden podnikateľ sa môže nachádzať vo viacerých podskupinách)	za rok 2023
Ženy (podiel* 50%≥)	11
Mladí (do 30 rokov , podiel 50%≥)	18
Seniori (nad 55 rokov , podiel 50%≥)	9
Rodinný podnik	15

* podiel v spoločnosti

Rok 2023 bol pokračovaním eliminácie dopadov vojenského konfliktu na Ukrajinu, nastupujúcej energetickej krízy, zvýšenia úrokových nákladov a zníženie kúpyschopnosti obyvateľstva. V roku 2023 sa na stabilizáciu podnikateľov čerpajúcich mikropôžičky realizoval odklad splátok a úpravy splátkového kalendára v cca 12 prípadoch.

S mikropôžičkovým programom sa SBA pravidelne zapája do projektu SME WEEK – čo predstavuje celoeurópsku kampaň koordinovanú Európskou komisiou na podporu podnikania MSP v Európe. V roku 2023 sa SBA zapojila do kampane už desiatykrát. Žiadosti o mikropôžičky prijaté počas SME Week sú posudzované s osobitnými benefitmi, ktoré zabezpečujú vyššiu mieru dostupnosti financovania aj pre osobitné skupiny podnikateľov.

NEFINANČNÉ SLUŽBY

PRE PODNIKATEĽOV A ZÁUJEMCOV O PODNIKANIE

Podnikanie je jednou z kariérnych možností, ktorú si človek môže zvoliť a prostredníctvom nej sa realizovať. Úlohou Slovak Business Agency je poskytovanie podpory práve tým, ktorí sa pre túto voľbu rozhodujú alebo rozhodnutie už urobili, podnikajú a majú záujem svoje podnikanie zveľaďovať, rozvíjať, prípadne rozširovať.

SLUŽBY PRE PODNIKATEĽOV

SBA poskytovala v rámci roku 2023 informačné a poradenské služby malým a stredným podnikateľom s potenciálom rásť, inovovať, zväčšovať svoj trhový podiel či územne expandovať na národnej i medzinárodnej úrovni.

Podnikatelia mohli v roku 2023 využiť rôzne typy služieb:

- Individuálne poradenstvo (krátkodobé individuálne poradenstvo - KIP, dlhodobé individuálne poradenstvo - DIP)
- Skupinové poradenstvo (semináre, prednášky, workshopy, konferencie, vzdelávacie podujatia, networkingové stretnutia, prezentácie úspešných podnikateľských praxí, e-learning)
- Individuálne poradenstvo a koučing za účelom expanzie MSP na zahraničné trhy
- Podpora podnikateľom s prechodom z fyzickej formy na online formu podnikania
- Motivačné a aktivačné tímové aktivity (podpora a rozvoj komunikačných a tímových zručností zamestnaneckých skupín - MATA)
- Poradenstvo pre zapájanie sa do komunitárnych programov EÚ
- Členstvo v inkubátore
- Účasť na medzinárodných konferenciách či odborných kurzoch
- Creative point – tvorivá dielňa
- Podpora rodinného podnikania
- Podpora startupov
- Podpora rozvoja alternatívnych foriem podnikania
- Podpora podnikateľov zo znevýhodnených sociálnych skupín
- Podpora podnikateľského vzdelávania
- Procesný audit

Ďalšie formy a typy služieb boli zamerané na podporu pri internacionalizácii a integrácii na jednotný trh EÚ a globálny trh, ako aj na využívanie bohatých možností komunitárnych programov EÚ a služieb siete Enterprise Europe Network.

INDIVIDUÁLNE PORADENSTVO

Individuálne poradenstvo patrilo medzi najžiadanejšie služby v rámci všetkých troch projektov. Tomu zodpovedá aj spätná väzba podnikateľov a počet poskytnutých poradenstiev. V roku 2023 bola táto služba poskytnutá 1 359 MSP.

V rámci individuálneho poradenstva boli poskytované služby:

- » krátkodobého individuálneho poradenstva zameraného na riešenie operatívnych a čiastkových problémov
- » dlhodobého individuálneho poradenstva zameraného na komplexnejšie riešenie koncepčných a strategických otázok
- » odborného projektového poradenstva pre zapájanie sa do komunitárnych programov EÚ
- » technologických profilov

Tabuľka č. 5 - Prehľad čerpania služieb individuálneho poradenstva pre podnikateľov za rok 2023

	Typ služby	Počet poradenstiev	Počet MSP (prijímateľov pomoci)	Počet účastníkov (osôb)	Počet konzultačných hodín
Individuálne poradenstvo	Krátkodobé individuálne poradenstvo (graf č. 2)	1 281	1 281	1 362	32 405
	Dlhodobé individuálne poradenstvo	75	75	103	11 006
	Odborné projektové poradenstvo pre zapájanie sa do komunitárnych programov EÚ	3	3	4	240

Krátkodobé individuálne poradenstvo

Služba Krátkodobého individuálneho poradenstva (KIP) je zameraná na rýchlu a flexibilnú pomoc podnikateľom a na základné riešenia operatívnych a čiastkových problémov v tematických okruhoch - marketing, dane, účtovníctvo a riadenie financií, právo a legislatíva, manažment podniku, export a internacionalizácia, komunitárne programy EÚ, ale aj elektronické podnikanie vrátane prechodu biznisu do online formy.

Výzvy na podávanie žiadostí o služby KIP boli v projekte NPC v regiónoch ukončené k 30.6.2023, pričom schválené žiadosti mohli byť konzultované najneskôr do 30.9.2023. V projekte NPC II – BA kraj bola výzva uzavretá 31.8.2023 a čerpanie služby 31.10.2023. Projekt NP Internacionalizácia uzavrel výzvu 31.9.2023 a ukončil čerpanie k 30.11.2024. Tieto poradenské služby boli v roku 2023 poskytnuté 1 281 podnikateľom v celkovom rozsahu 32 405 konzultačných hodín.

Z hľadiska obsahu poradenstva KIP najviac dopytované témy boli zamerané na marketing, nástroje online marketingu a predaj.

Podnikatelia hľadali rady a základné odporúčania, ako sa lepšie zviditeľniť a dostať do povedomia svojmu publiku a cieľovej skupine, ako správne naštartovať propagáciu svojho produktu a značky, nastaviť a odkomunikovať kampane cez sociálne siete. Taktiež sa dopytovali, ako je možné tieto aktivity realizovať s moderným nástrojmi ako je umelá inteligencia a pod.. Zo strany podnikateľov bol zaznamenaný zvýšený dopyt o využívanie siete LinkedIn.

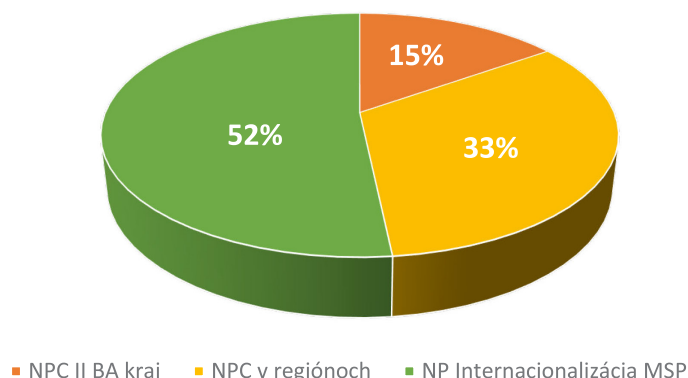
Riešenia pre správne zvolenú stratégiu ako kľúčového faktora pre efektívnu komunikáciu bola jedna z najčastejších potrieb žiadateľov tejto služby.

Druhou frekventovanou skupinou problémov boli otázky manažmentu podniku, riadenia ľudí, výberu zamestnancov, ale aj vhodné nástroje ich motivovania. Žiadané boli konzultácie k biznis stratégiám, plánom a modelom. Zvýšil sa záujem o otázky procesného riadenia či z hľadiska nastavenia alebo zrevidovania a zefektívnenia. Pretrvávali otázky organizovania pracovného času, určenia priorít, rozhodovania a zodpovedností.

Ďalšie požiadavky na riešenia predstavovali otázky legislatívy a práva, predovšetkým obchodného práva, napr. licenčné, mandátne a sprostredkovateľské zmluvy, postupy v zmysle zákonníka práce, otázky zmeny právnej formy podnikateľa. Zvýšil sa záujem o právne náležitosti podnikania v zahraničí, vzťahov so zahraničnými dodávateľmi a predajmi v zahraničí. A naďalej pretrvávali otázky z oblasti GDPR ako dopracovanie alebo revízie nastavenej ochrany osobných údajov v podniku.

Krátkodobé individuálne poradenstvo vo všetkých troch národných projektoch bolo počas realizácie projektov najžiadanejšou službou popri odborných podujatiach. Pre podnikateľov išlo o flexibilnú, rýchlu službu v plnej miere prispôsobenú ich konkrétnym potrebám, s príležitosťou získať konkrétne návrhy na riešenia. Spätná väzba, vyjadrenie spokojnosti so službou a celkový prínos pre podnikateľa boli dlhodobo hodnotené veľmi pozitívne, viac ako 90% podnikateľov službe priradili najvyššiu známku.

Graf č. 2 – Čerpanie služby krátkodobé individuálne poradenstvo v jednotlivých projektoch

Dlhodobé individuálne poradenstvo

Výzva na podávanie žiadosti o atraktívnu službu dlhodobého individuálneho poradenstva s 80 hodinami konzultácií s expertom bola v rámci projektu NPC v regiónoch uzatvorená 31.1.2023 resp. 28.2.2023 v projekte NPC II BA kraj, a to najmä s ohľadom na čas, ktorý je potrebný na konzultovanie schváleného rozsahu hodín. V NP Internacionalizácia MSP bola výzva otvorená do 09.01.2023. Po uzavretí výzvy bolo možné všetky schválené žiadosti dočerpať do konca septembra resp. októbra 2023.

Tak ako aj v predchádzajúcich rokoch, najviac žiadanou bola téma marketingu a strategické poradenstvo s cieľom zlepšiť propagáciu v online priestore. V tejto súvislosti sa MSP

zaujímal aj o možnosti budovania značky a definovania predajnej stratégie. Ďalšou skupinou problémov podnikateľov boli otázky z oblasti manažmentu, a to s dôrazom na definovanie interných procesov ako aj na budovanie vzťahov so zákazníkmi a dodávateľmi. V rámci manažmentu bola tiež často požadovaná téma, ktorá súvisí s prijímaním nových zamestnancov a riešením ďalších personálnych otázok.

V roku 2023 bolo do uzatvorenia výzvy NPC v regiónoch doručených celkovo 49 žiadostí MSP o túto službu, DIP začalo využívať 30 MSP. V rámci národného projektu NPC II BA kraj bolo z 24 doručených žiadostí 5 schválených. Tie boli aj následne v danom roku odkonzultované spolu s ďalšími 18 MSP, ktoré boli schválené ešte v predošlom roku. Za projekt NP internacionalizácia MSP bolo doručených celkovo 28 žiadostí MSP z toho odkonzultovaných bolo 22 MSP. Celkový počet konzultovaných hodín v službe DIP dosiahol počet 11 006.

Odborné projektové poradenstvo pre zapájanie sa do komunitárnych programov EÚ

Podpora je zameraná na informovanie podnikateľov o aktuálnych možnostiach zapojenia sa do komunitárnych programov EÚ. SBA klientom zabezpečuje služby v podobe experta, ktorý im poskytne odbornú pomoc a mentoring pri vypracovávaní projektovej dokumentácie.

V roku 2023 bolo poskytnuté odborné projektové poradenstvo 3 firmám v rámci komunitárneho programu Horizont Europe EIC Accelerátor so zameraním na mimoriadne inovačné MSP a Erasmus+, Kľúčová akcia 2.

V Bratislavskom kraji využil túto službu 2 podnikateľský subjekt v ostatných regiónoch taktiež 1 MSP.

SKUPINOVÉ PORADENSTVO

V rámci skupinového poradenstva boli poskytované nasledovné služby:

- » Informačné a odborné podujatia (workshopy, informačné a odborné semináre, e-learning)
- » Motivačné a aktivačné tímové aktivity (MATA)
- » Vzdelávacie podujatia

Tabuľka č. 6 - Prehľad čerpania služieb skupinového poradenstva pre podnikateľov za rok 2023

	Typ služby	Počet podujatí	Počet MSP (prijímateľov pomoci)	Počet účastníkov (osôb)	Počet konzultačných hodín
Skupinové poradenstvo	Informačné a odborné podujatia (graf č. 3)	77	1003	1101	259
	Motivačné a aktivačné tímové aktivity	1	1	7	8
	Vzdelávacie podujatia	7	97	112	78

INFORMAČNÉ A ODBORNÉ PODUJATIA, VZDELÁVACIE PODUJATIA

V roku 2023 SBA pripravila 84 podujatí pre podnikateľov, na ktorých sa zúčastnilo 1213 účastníkov z toho 1100 MSP.

V realizácii podujatí opätovne začali pribúdať fyzické podujatia, avšak stále dominovali online podujatia. Rovnako sa aj témy podujatí zostavovali tak, aby reflektovali trendy, nové potreby podnikateľov, zmeny dopytu, čo významne súviselo s meniacimi podmienkami v období po pandémie a samotného trhu. Skupinové služby naďalej synergicky dopĺňali individuálne poradenstvá a ďalšie špecifické služby SBA.

V uplynulom roku stúpala trend záujmu

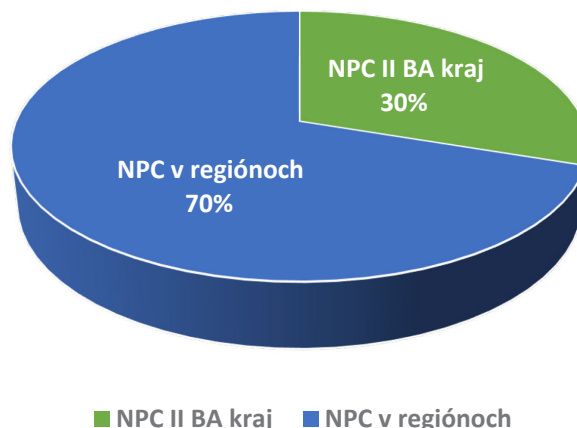
o využívanie nových technológií v marketingu a manažmente. Z uvedeného dôvodu bol výrazný záujem o podujatia zamerané na digitálne zručnosti, využitie digitalizácie v podnikaní, využitie umelej inteligencie v aktivitách MSP a špecificky v marketingu a pod. V neposlednom rade bol záujem o témy, ktoré sa dotýkali firemnej kultúry a s tým súvisiacej témy hodnôt v podnikaní. Je tiež potrebné spomenúť, že aj naďalej pretrvával záujem podnikateľov o témy predajných zručností a argumentácie.

Hneď v januári bolo zorganizované úvodné celoslovenské podujatie Trendy v marketingu v roku 2023, ktoré sa stretlo s veľkým záujmom. Zároveň sa nadviazalo na sériu podujatí zameranú na tému marketingu a pripravená bola séria podujatí súvisiacich s oblasťou manažmentu.

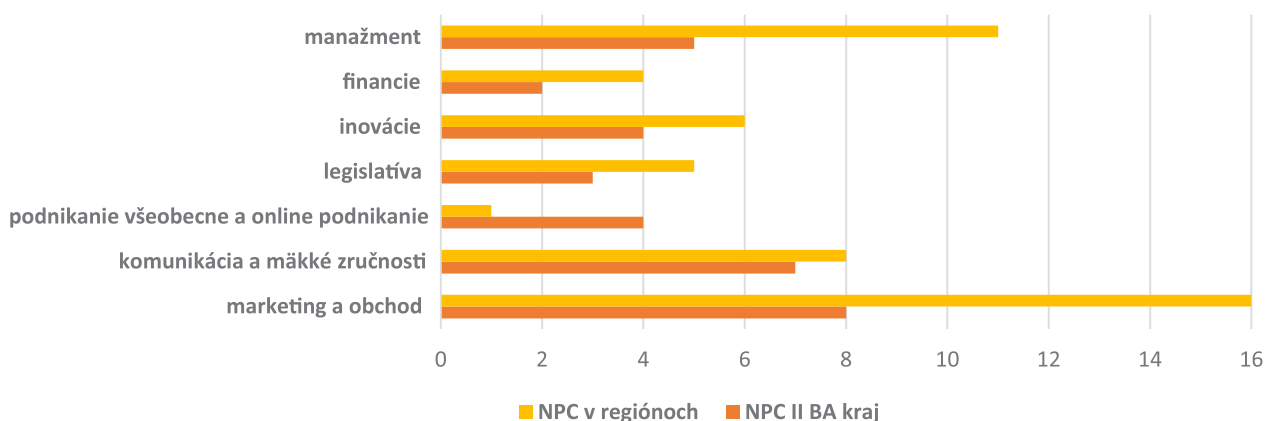
Pokračovalo sa aj v téme networkingu, nakoľko táto téma a forma podujatia sa stretla s pozitívnym ohlasom zo strany MSP. Jedným z prvých podujatí roka 2023 tak bolo fyzické podujatie na tému Networking ako marketingový nástroj.

V máji 2023 bola opäť otvorená téma súvisiaca so šetrením energií v podnikateľskej praxi, pričom toto podujatie bolo doplnené aj o tému elektromobility, ktorá zaujíma mnohých podnikateľov. Účastníci si vypočuli praktické príklady o energetických úsporách a celé podujatie bolo doplnené aj o vysvetlenie možností financovania energetických úspor.

Graf č. 3 - Čerpanie služieb Informačné a odborné podujatia a vzdelávacie podujatia podľa projektov

Graf č. 4 - Prehľad tém skupinového poradenstva

Záujem zo strany podnikateľov bol aj o témy legislatívy a zákonných povinností v podnikaní. V rámci tejto oblasti boli podujatia zamerané na legislatívnu úpravu marketingových aktivít, prípravu obchodných zmlúv a problematiku finančných výkazov.

Poskytovanie služieb bolo ukončené symbolicky odborným seminárom v novembri *Ako sa v podnikaní dobre pripraviť na rok 2024?*

Po celý rok bola v rámci Bratislavského kraja pre oprávnených klientov prístupná služba skupinové odborné poradenstvo elektronickou formou - e-learning s tromi novými prednáškami *Archivácia a digitalizácia v 21. storočí, Legislatívne zmeny v kocke – Čo prinesie rok 2023, Elektronický podpis v podnikaní.*

Motivačné a aktivačné tímové aktivity

Táto služba bola zameraná na podporu komunikačných a tímových zručností zamestnancov podnikateľa, na ich osobnostný rozvoj, zvládanie konfliktov na pracovisku, ale aj prácu so stresom, zdieľanie firemnej kultúry a spoločných firemných hodnôt.

Skupinové poradenstvo na podporu komunikačných a tímových zručností zamestnancov konkrétneho podniku bolo s ohľadom na postupné ukončovanie jednotlivých výziev a dopytu zo strany MSP poskytnuté iba jednému podniku na základe jeho žiadosti v rámci národného projektu NPC v regiónoch, pričom služby sa zúčastnilo 7 zamestnancov podniku.

ČLENSTVO V INKUBÁTORE NPC

Cieľom tejto služby bolo podporovať a rozvíjať MSP mladšie ako 3 roky v ich najrizikovejšej etape vývoja a tým im zvýšiť mieru prežitia v prvých kritických rokoch podnikania.

V roku 2023 v rámci Bratislavského kraja čerpalo službu 15 začínajúcich podnikateľov, ktorí mali k dispozícii individuálne odborné poradenstvo a prenájom priestorov v inkubátore. Celková výška pomoci za vyčerpanie služby inkubačného programu bola 36 500€.

Tabuľka č. 7 - Počet členov Inkubátora za rok 2023

Celý rok 2023 po ukončených členstvách	59 MSP	44 s.r.o.	98 členov	43 žien
		15 živnostníci		55 mužov
		0 o.z.		

V ostatných krajoch Slovenska za rok 2023 čerpalo službu viac ako 40 začínajúcich podnikateľov, ktorí mali v rámci programu k dispozícii najmä individuálne odborné poradenstvo. Celková výška pomoci pre rozvoj podnikateľov bola v roku 2023 vo výške 31 520€ za 710 hodín poradenstva.

Tabuľka č. 8 - Štatistiky využívania individuálnych služieb (mentoring, konzultácie) inkubátora NPC za rok 2023

Počet hodín	NPC II BA kraj	NPC v regiónoch	Spolu	
Mentoring	120	0	120	1046
Odborné konzultácie	216	710	926	

Počet	NPC II BA kraj	NPC v regiónoch	Spolu
Mentori	4	0	4
Konzultanti	10	29	39

	NPC II BA kraj	NPC v regiónoch	Spolu
Celková výška pomoci za členstvo v IP za rok 2023	36 500 €	31 520 €	68 020 €

ÚČASŤ NA MEDZINÁRODNÝCH KONFERENCIÁCH A ODBORNÝCH KURZOCH

Účasť na medzinárodných konferenciách

Cieľom tejto služby bolo umožniť podnikateľom získať informácie o podnikateľských trendoch a prístupoch v zahraničí, networkingové príležitosti a najmä vytvorenie nových obchodných príležitostí. Úspešným žiadateľom bol preplatený vstup na medzinárodné podujatie, kde mali príležitosť stráviť päť dní v členskom štáte EÚ, okrem Slovenska.

V roku 2023 sa za Bratislavský kraj na medzinárodných podujatiach zúčastnili 3 MSP s podnikaním do 3 rokov a 12 MSP s podnikaním nad 3 roky. Z tohto počtu účasti MSP na medzinárodných podujatiach boli najviac navštevovanými mestami EÚ Praha (5x) a Viedeň (2x). Ďalšími boli Kodaň, Berlín, Krakow, Štokholm, Paríž, Brusel a Amsterdam.

Tabuľka č. 9 – Vybrané ukazovatele v službe Účasť na medzinárodných konferenciách

Sledovaná položka	Počet za rok 2023
Počet spracovaných žiadostí	25
Počet schválených žiadostí	15
Počet zúčastnených MSP	15
Počet zúčastnených zástupcov MSP	25
Počet dní strávených na podujatí spolu	31
Celková suma za zabezpečenie vstupeniek (v EUR)	16 570,31€

Vzdelávacie kurzy

Služba Vzdelávacie kurzy bola určená pre začínajúce ako aj pre etablované MSP, ktoré majú záujem o vzdelávanie svojich zamestnancov. Rozširovať ich odborné zručnosti a kvality s cieľom zvyšovania konkurencieschopnosti, rozvoja a udržateľnosti samotného podnikania v trhovom prostredí. Vzdelávacie kurzy sa realizovali v štátoch EÚ, okrem Slovenska s maximálnou dĺžkou 10 dní pre maximálne dvoch zamestnancov. Úspešným žiadateľom bol preplatený vstup na vzdelávací kurz.

Tabuľka č. 10 – Vybrané ukazovatele v službe Účasť na vzdelávacích kurzoch

Sledovaná položka	Počet za rok 2023
Počet spracovaných žiadostí	36
Počet schválených žiadostí	11
Počet zúčastnených MSP	10
Počet zúčastnených zástupcov MSP	13
Celková suma za zabezpečenie vstupeniek (v EUR)	26 793,38€

PROCESNÝ AUDIT

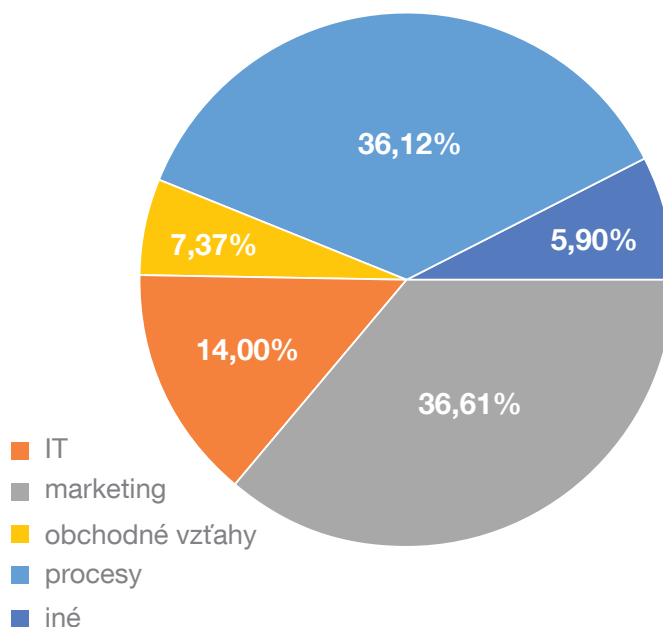
Rok 2023 bol v poradí druhým rokom realizácie služby procesný audit pre podnikateľov z Bratislavského kraja ako aj pre podnikateľov z ostatných regiónov. Cieľom tejto služby bolo identifikovať problémy vo firme a získať odborné riešenia. Audit zrealizovala konzultačná firma získaná z transparentného výberu a v oblasti, ktorú si firma sama zvolila. Po splnení potrebných krokov boli náklady za ukončený audit uhradené konzultačným firmám formou voucher poukážky až do výšky 9 600€.

Medzi najčastejšie témy auditov v roku 2023 patrili marketing, interné procesy, IT alebo obchodné vzťahy.

V Bratislavskom kraji bolo zrealizovaných 101 auditov a pri realizácii bolo použitých 931 578,00€.

V regiónoch mimo Bratislavského kraja bolo zrealizovaných 306 auditov a pri realizácii bolo použitých 2 821 493,30€.

Graf č. 5 – Percentuálny podiel oblastí auditov za rok 2023

CREATIVE POINT

Creative Point je moderný tvorivý priestor, ktorý slúži všetkým tým, ktorí majú radi kreativitu, prototypovanie, vytváranie modelov, ale aj rôzne technológie ako napríklad 3D tlačiareň, laser, CNC frézu, rezací ploter, termotransferový lis a aj virtuálnu realitu. Táto tvorivá dielňa funguje v troch regionálnych mestách, v Bratislave, Košiciach a Žiline.

Cieľom poskytovania takýchto služieb, ale aj individuálneho a skupinového odborného poradenstva je pomôcť malým a stredným podnikateľom a taktiež aj potenciálnym záujemcom o podnikanie, získať a rozvíjať svoje zručnosti, invenčné nápady a tým napredovať vo svojom podnikaní.

Creative point poskytuje služby:

- » Skupinové poradenstvo – špeciálne workshopy, technické utorky, cyklus workshopov
- » Odborné individuálne poradenstvo
- » Dlhodobé individuálne poradenstvo
- » Roadshow a exkurzie

Aj v roku 2023 bolo cieľom poskytnúť klientovi rôznorodosť ponúknutých podujatí, tak aby mal klient sprostredkované široké spektrum možností v rozvíjaní a získavaní svojich zručností. Celkovo bolo zrealizovaných 55 podujatí, z toho bolo 38 workshopov, 14 besied a 3 cykly workshopov.

Z tohto celkového počtu bolo 25% podujatí softvérových a zvyšných 75% bolo zameraných na handmade výrobu s využitím dostupných technológií a pod vedením interných, ale aj externých lektorov. Klienti si mohli počas roka 2023 vyrobiť vďaka technológiám a lektorom kožený obal na knihu, vyfrézovať reklamné logo pre svoju značku, zostrojiť LED lampu, vylaserovať kalendár, vyrobiť veľkonočnú dekoráciu či módny doplnok, taktiež drevený šach, nástenné hodiny a naučiť sa gravírovať dizajn spoločnosti a fotografiu.

Tabuľka č. 11 - Služby Creative point v roku 2023

	Typ služby	Počet podujatí	Počet MSP (prijímateľov pomoci)	Počet konzultačných hodín
Skupinové poradenstvo	Technické utorky CP Bratislava	34	76	136
	Špeciálne workshopy – besedy CP Bratislava	10	17	10
	Cyklus workshopov	4	12	48
	Technické utorky CP Žilina + Košice	44	55	132
	Špeciálne workshopy – besedy CP Žilina + Košice	33	40	33
Individuálne poradenstvo	Odborné individuálne poradenstvo	13	13	110
	Dlhodobé individuálne poradenstvo	1	1	36

Praktické skúsenosti odovzdávali klientom aj externí lektori, a to v oblasti Modranskej majoliky, výroby kožených produktov, sviečok a drevených šperkov. Pri uvedených témach podujatí bolo cieľom ukázať súlad medzi modernými technológiami a tradičnými remeslami.

Veľký záujem bol aj o softvérové podujatia, ktoré boli zamerané na prácu s programom Auto CAD, Excel a Office 365. Počas roka sa tvoril aj vlastný web, meteostanica, programovaná bola hra a zaoberalo sa umelou inteligenciou v praxi.

Medzi novinky v technológiách patrila virtuálna realita, ktorej uvedenie do praxe a zrealizované podujatia sa tešili najväčšiemu záujmu klientov.

Podnikatelia, ale aj fyzické osoby v roku 2023 využívali vo veľkej miere aj možnosť výroby prototypu/dizajnu, ktorá prebiehala individuálne, či už krátkodobo alebo dlhodobo, za sprevádzania a pomoci interných technických pracovníkov. Túto službu opäť privítali aj študenti vysokých škôl a stredných škôl s technickým zameraním, ktorí si prostredníctvom technológií vyrobili prototypy a modely na semestrálne, ročníkové alebo koncoročné skúšky.

Tvorivá dielňa Creative Point poskytovala svoje služby a poradenstvo do polovice novembra a dňa 26.10.2023 bol zrealizovaný posledný workshop.

PODPORA ROZVOJA ALTERNATÍVNYCH FORIEM PODNIKANIA A PODPORA PODNIKATEĽOV ZO ZNEVÝHODNENÝCH SOCIÁLNYCH SKUPÍN

V roku 2023 SBA naplnila ukazovatele v podpore rozvoja alternatívnych foriem podnikania (AFP) a v pomoci pre podnikateľov zo znevýhodnených sociálnych skupín (ZSS), obe formou krátkodobého individuálneho poradenstva. Pri podpore AFP boli realizované aktivity na podporu podnikateľov v sociálnej ekonomike, sociálnych podnikov a tých MSP, ktorí mali zámer podnikáť za účelom naplnenia verejnoprospešných cieľov. Ženy podnikateľky v rámci kategórie ZSS využívali individuálnu službu špecificky zameranú na ich podnikateľské potreby.

Individuálne poradenstvo

» Podpora rozvoja alternatívnych foriem podnikania

Vzhľadom k stálemu záujmu podnikateľov o oblasť sociálnej ekonomiky a následnému záujmu o otázky finančnej udržateľnosti bolo individuálne poradenstvo v tejto oblasti naďalej efektívnym nástrojom podpory a stimulovania podnikateľského prostredia v širšom priestore sociálnej ekonomiky. Preto aj v roku 2023 pokračovala výzva na podávanie žiadostí pre podnikateľov, ktorí plánovali alebo už realizovali hospodársku činnosť v oblasti sociálnej ekonomiky. Výzva ponúkala možnosť získať bezplatné krátkodobé poradenstvo v rozsahu 10 hodín. Ukončená bola 30.6.2023. V priebehu polroka experti jedenástim podnikateľom pomáhali najmä v udržaní sa na trhu a pri ich ďalšom rozvoji. Poskytované poradenstvo vychádzalo z reálnej praxe fungovania tejto špecifickej formy podnikania, keďže experti boli skúsení odborníci a zástupcovia úspešných sociálnych podnikov.

Po obsahovej stránke poradenstva bol záujem podnikateľov najmä o témy: špecifiká podnikateľského modelu sociálneho podniku, finančné odlišnosti od štandardného podnikania, nastavenie financovania z hľadiska vlastných finančných prostriedkov, podpory zo štátu formou dotácií a nenávratných príspevkov, zamestnávanie a udržanie si znevýhodnených osôb, špecifiká účtovania podnikateľskej činnosti v registrovanom sociálnom podniku, marketing a komunikácia na sociálnych sieťach.

» **Podpora podnikateľov zo znevýhodnených sociálnych skupín**

V prvom polroku 2023 aktivity a služby pre kategóriu podnikateľov ZSS tiež dobiehali a ukončovali sa. Výzva zameraná na poskytovanie krátkodobého individuálneho poradenstva (10 hod.) špecificky pre ženy podnikateľky bola uzavretá už 31.12.2022, nakoľko kvantitatívne ukazovatele boli naplnené a prekročené. Prvé týždne roku 2023 tak už len pokračovali otvorené poradenstvá, ktoré boli do konca predošlého decembra schválené a rozkonzultované. Služba bola v tomto období poskytnutá posledným šiestim podnikateľkám.

Napriek tomu, že výzva bola otvorená len necelých desať mesiacov v 2022, ponuka pre ženy – podnikateľky v rámci samostatnej výzvy sa ukázala ako efektívna a zmysluplná. Podnikateľky oceňovali, že vecnými aj formálnymi podmienkami pomoci SBA reagovala na potreby žien. Expertné poradenstvo bolo cieleňé na podporu udržateľnosti ich podnikania a reagovania na zmenené podmienky v post-pandemickom období ako bol presun do on-line prostredia, vzostup e-shopov, intenzívne využívanie sociálnych sietí, zmeny predmetu podnikania a pod.. Tomu aj zodpovedali dopytované oblasti konzultácií - celá šírka marketingu, komunikácie, biznis plány, udržanie financovania a účtovníctvo v malom podniku.

ENTERPRISE EUROPE NETWORK

Enterprise Europe Network (EEN) predstavuje najväčšiu sieť na podporu malých a stredných podnikov (MSP) s nadnárodnými ambíciami. Enterprise Europe Network združuje viac ako 600 organizácií s 3 000 skúsenými profesionálmi, ktorí poskytujú svoje služby vo vyše 60 krajinách. Partnerské organizácie po celom svete predstavujú obchodné a priemyselné komory, technologické centrá či výskumné inštitúcie.

SBA ako partner siete EEN spája odborné skúsenosti v oblasti cezhraničnej spolupráce so znalosťami z lokálneho prostredia za účelom podpory prieniku inovácií na nové trhy. Pomáha tak podnikateľom rýchlejšie rásť, vytvárať nové obchodné partnerstvá a získať prístup k financiám.

V rámci služieb Enterprise Europe Network poskytuje SBA predovšetkým internacionálnu podnikateľskú expertízu v niekoľkých oblastiach:

- » **Vyhľadávanie partnerstiev** - prostredníctvom prístupu k najväčšej európskej databáze obchodných príležitostí pomáhajú odborníci nadväzovať nové medzinárodné partnerstvá s vynikajúcim rastovým potenciálom. Databáza ponúka vyše 8 tisíc obchodných a technologických profilov.
- » **Organizácia bilaterálnych podujatí** - sú organizované rýchle a efektívne bilaterálne stretnutia pre obchodné spoločnosti, výskumné inštitúcie či univerzity ako pridaná hodnota medzinárodných konferencií a veľtrhov, ktoré vám ušetria čas a peniaze.

- » **Poskytovanie poradenstva** – v oblasti internacionalizácie a podnikateľskej spolupráce. Pomoc pri identifikovaní najlepších trhových príležitostí pre podnikanie a poradenstvo ako expandovať v medzinárodnom meradle. Konzultanti poskytujú taktiež poradenstvo týkajúce sa politik a legislatívy Európskej únie či ochrany duševného vlastníctva.

Tabuľka č. 12 – Vybrané ukazovatele EEN za rok 2023

Položka	Počet
Organizované a spoluorganizované kooperačné podujatia a podnikateľské misie	7
MSP zúčastnení na kooperačných podujatiach a podnikateľských misiách	85
Počet medzinárodných stretnutí na kooperačných podujatiach a misiách	332
Profily slovenských firiem zaregistrovaných do Databázy ponúk na partnerstvo („POD“ – Partnering Opportunities Database)	26
Prejavený záujem slovenských firiem o zahraničné profily	33
Prejavený záujem zahraničných firiem o slovenské profily	26
Nadviazané obchodné vzťahy – podpísané kontrakty	2

Najúspešnejšie spolu organizované B2B podujatie CEE Automotive Supply Chain 2023 sa konalo 24 - 25.10. 2023 v Olomouci. Podujatie organizoval Zväz automobilového priemyslu SR v spolupráci so Sdružením automobilového priemyslu ČR a za spolupráce ostatných partnerov ako aj zahraničných partnerov siete Enterprise Europe Network.

- » 172 účastníkov z 15 krajín sveta, 343 medzinárodných stretnutí, celkom 557 stretnutí
- » 62 slovenských spoločností, 250 medzinárodných stretnutí

PODPORA RODINNÉHO PODNIKANIA

V roku 2023 bol realizovaný piaty ročník podpory rodinného podnikania. Hlavným cieľom výzvy financovanej zo štátneho rozpočtu bola pomoc rodinným firmám pri zvládnutí procesu generačnej výmeny, pomoc pri riešení konfliktov, ktoré vznikajú špecificky v rodinných firmách pri zladzovaní pracovného a súkromného života, zlepšenie manažmentu rodinných firiem a v neposlednom rade pomoc pri transfere vlastníckych vzťahov. Základným dokumentom na podporu rodinného podnikania je Schéma na podporu rodinného podnikania (schéma pomoci de minimis) (ďalej len „Schéma“). Schéma definuje päť základných komponentov, ktoré pomáhajú rodinným firmám zvládnuť komplikovaný proces generačnej výmeny. Ide o náročný proces, ktorý niekedy trvá aj viacero rokov a veľké množstvo firiem ho nemusí „prežiť“.

V prvom štvrtroku 2023 sa ukončovala implementácia aktivít výzvy vyhlásenej v lete 2022. V mesiaci február 19 podporených rodinných firiem prezentovali výstupy a dosiahnuté ciele pred hodnotiacou Komisiou. Zároveň po skončení aktivít prebehol zber a vyhodnotenie spätnej väzby zo strany prijímateľov a expertov. V dotazníku odpovedali na otázky týkajúce sa spolupráce s SBA a jej procesov v rámci výzvy, ako aj vzájomnej spolupráce expertov s prijímateľmi. Obe skupiny poskytli aj konkrétne odporúčania na zlepšenie poskytovania služieb v budúcnosti.

V mesiaci júl 2023 bola vyhlásená ďalšia výzva na predkladanie žiadostí o nefinančnú podporu rodinného podnikania. Rodinné podniky mohli do polovice augusta predkladať žiadosti na poskytnutie individuálneho odborného poradenstva zamerané na oblasti generačnej výmeny a nástupníctva z hľadiska riadenia rodinnej firmy (manažérske nástupníctvo) a v oblasti nástupníctva z hľadiska majetku (transfer vlastníctva). Generačná výmena a transfer majetku sú kľúčové pre ďalšie fungovanie rodinného podniku a jeho udržateľnosť a ďalší rozvoj na trhu.

Žiadosti, ktoré rodinné podniky predložili vo Výzve boli zamerané najmä na nasledovné okruhy problémov:

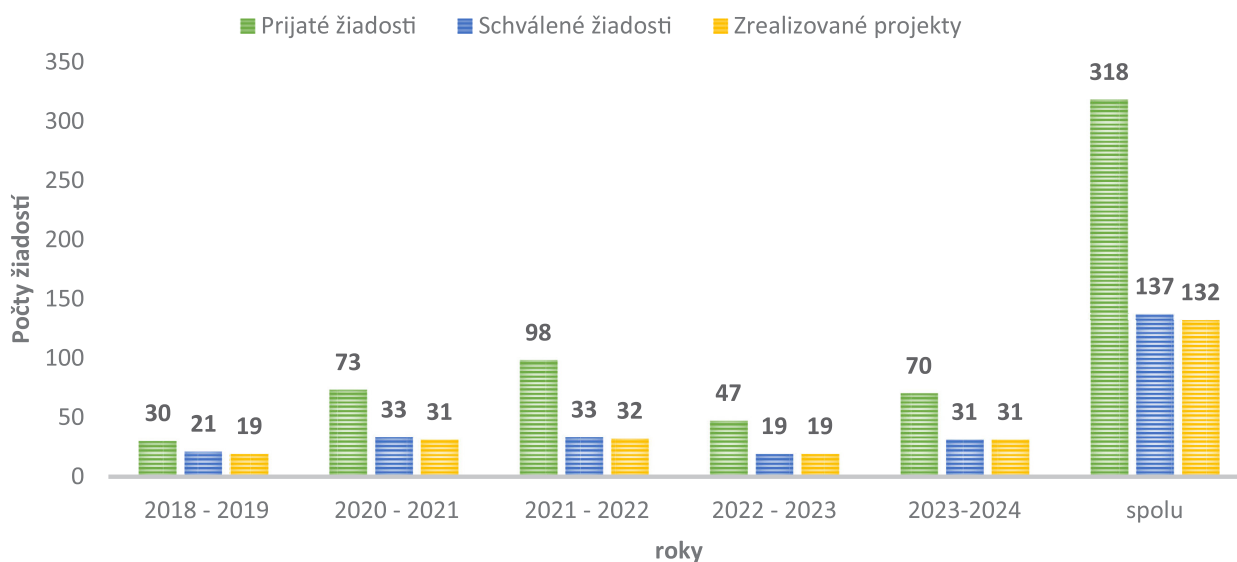
Otázky a riešenia vyplývajúce s očakávanou generačnou výmenou a plánovaným nástupníctvom. Rodinné podniky vo svojich žiadostiach riešili najmä zručnosti v oblasti strategického plánovania, nastavenie novej organizačnej štruktúry po generačnej výmene a rozdelenia kompetencií medzi rodinnými príslušníkmi a manažmentom firmy. V oblasti riadenia ľudských zdrojov sa zameriavali najmä na vyhľadávanie a rozvoj talentov u nastupujúcej generácie. V oblasti manažmentu bola potreba poradenstva zameraného na rozvoj komunikačných zručností, time a stress manažmentu, ktoré patria k rozhodujúcim faktorom naštartovania efektívnej generačnej výmeny a jej úspešného priebehu.

Dôležitou súčasťou poradenstva bolo poskytnutie pomoci na zosúladenie pracovného a rodinného života, a to aj prostredníctvom vytvorenia rodinnej rady prípadne rodinnej ústavy. Tieto manažérske nástroje napomáhajú strategickému rozvoju a udržateľnosti rodinného podniku do budúcnosti.

Veľká časť žiadostí boli zamerané na problémy a nevyhnutné riešenia súvisiace s prípravou majetku na medzigeneračný presun, ohodnocovanie majetku a podporu rôznych ďalších ekonomických opatrení s cieľom zabezpečiť hladký priebeh transferu rodinného podniku na ďalšiu generáciu.

Do výzvy bolo spolu predložených 70 žiadostí, z ktorých výberová hodnotiacia komisia na zasadnutí dňa 20.9.2023 schválila 31 žiadostí v celkovej výške pomoci 481 694,24 eur. Zmluvu o poskytnutí podpory podpísali všetky úspešné rodinné podniky. Prijímatelia

Graf č. 6 – Medziročné porovnanie čerpania služby na podporu rodinného podnikania

začali poradenstvo čerpať od polovice októbra. Do konca roka 2023 zrealizovali a uzavreli naplánované aktivity. Finančné prostriedky na úhradu poradenských služieb boli alokované zo štátneho rozpočtu 2023 kapitoly MH SR.

Od októbra do 30. decembra tak bolo poskytnutých 4 040 konzultačných hodín vo výške 446 788,01 eur. Do poskytovania poradenstva sa zapojilo celkom 60 expertov – špecializovaných externých spolupracovníkov SBA. Výsledky a obsah poskytnutej podpory formou poradenstva boli vyhodnotené a dosiahnuté ciele a výstupy poskytnutej podpory odprezentované prijímateľmi pred hodnotiacou komisiou vo februári 2024.

Tabuľka č. 13 - Výsledky výzvy na predkladanie žiadostí na poskytovanie individuálneho odborného poradenstva rodinných firiem financovanej z prostriedkov ŠR 2023 vyhlásenej v júli 2023

Rodinné podnikanie 2022	Prijaté žiadosti	Schválené žiadosti	Zazmluvnení schválení žiadateľa	Poskytnutá podpora
Počet žiadostí/projektov	70	31	31	31
Expertí poskytujúci poradenstvo	99	61	61	60
Hodiny odborného poradenstva	10 076,50	9 626	9 626	4 040
Podpora vyjadrená v EUR (celková cena práce)	1 241 881,00	481 694,24	481 694,24	446 788,01

SBA aj v roku 2023 pokračovala v budovaní databázy expertov - konzultantov, mentorov, lektorov, koučov pre rodinné podniky, kompetentných na navrhovanie riešení, stratégií a opatrení na udržanie a rozvoj rodinných podnikov. Na konci roka databáza SBA obsahuje 135 profilov expertov, ktorí môžu v budúcich výzvach spolupracovať s SBA na podpore a rozvoji rodinných podnikov.

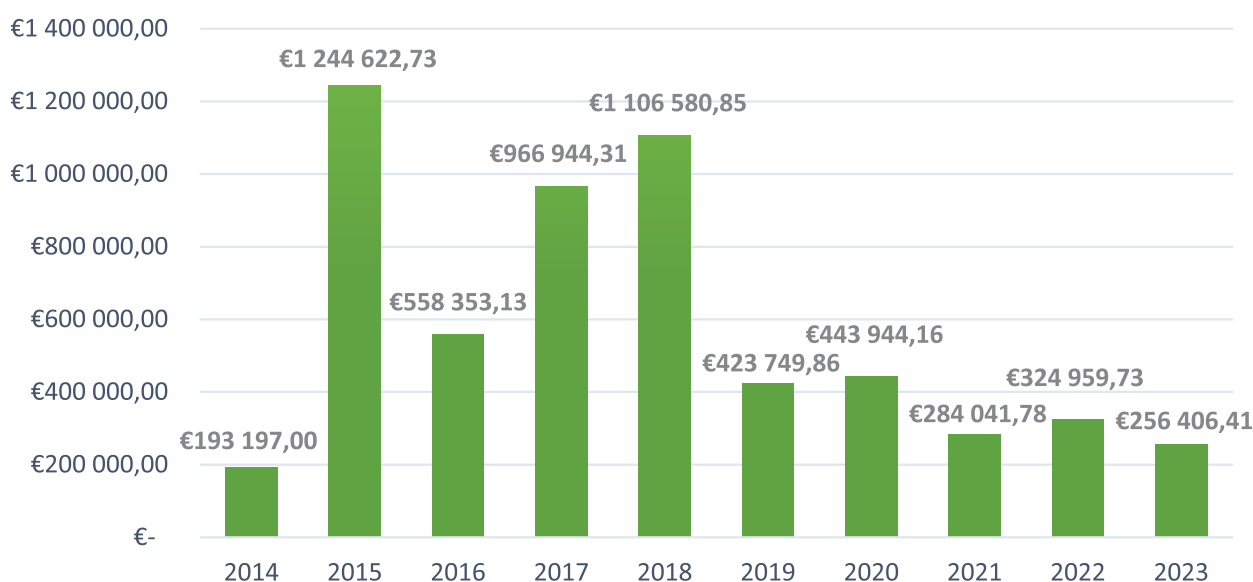
Tabuľka č.14 – Počet poskytnutých a čerpaných poradenských hodín v rokoch 2018 až 2023

Rok	Počet hodín poradenstva
2018	689
2019	1 301
2020	3 011
2021	4 935
2022	4 498
2023	4 040
Spolu	18 474

PODPORA STARTUPOV

Od začiatku realizácie aktivít programu a Schémy na podporu startupov (2014) sa o podporu uchádzali veľmi zaujímavé projekty. Vysielanie spoločností na zahraničné podujatia zamerané na technológie, inovácie a startupy bolo naďalej ovplyvnené slabším záujmom oproti prvým rokom realizácie aktivity, no v porovnaní s predchádzajúcim obdobím bol zaznamenaný zvýšený záujem aj o túto formu podpory. V uplynulom období bol v rámci žiadateľov za jednotlivé komponenty výrazne vyšší záujem o komponent č. 2 v porovnaní s predchádzajúcimi obdobiami. Za celé obdobie realizácie Programu a Schémy na podporu startupov, bolo zo strany oprávnených žiadateľov podaných 828 žiadostí o poskytnutie pomoci v rámci jednotlivých aktivít, pričom schválených bolo 510 z nich. Komponent 3 – účasť na zahraničnej stáži, v rozpočtovom roku 2023 realizovaný nebol.

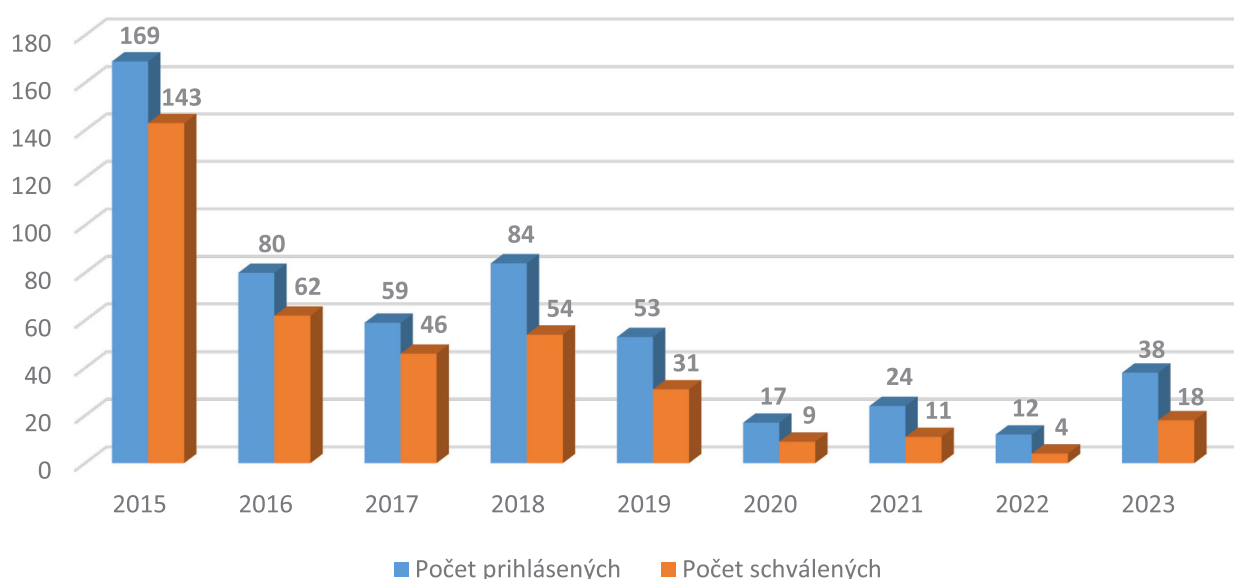
Graf č. 7 – Medziročné porovnanie celkového čerpania služby

Účasť záujemcov o podnikanie s inovatívnym projektom a začínajúcich podnikateľov na domácich a medzinárodných podujatiach zameraných na technológie, inovácie a startupy – Komponent 1 (K1)

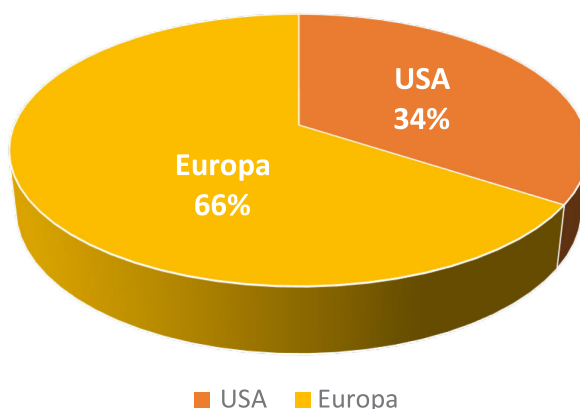
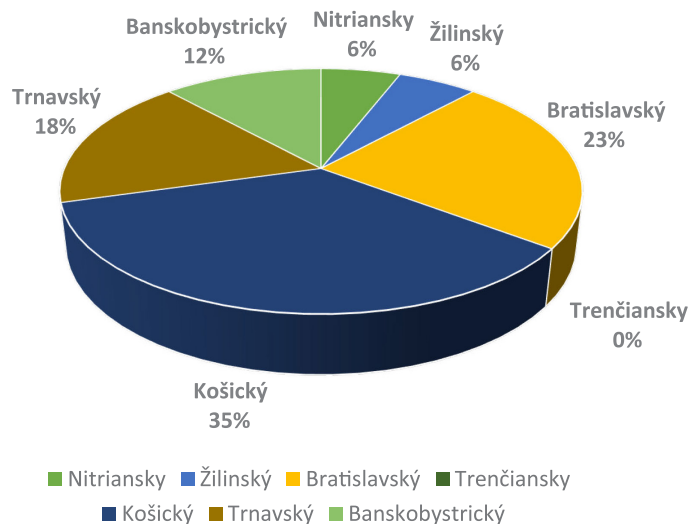
V rámci komponentu 1 je poskytovaná nepriama podpora formou zabezpečenia účasti záujemcov o podnikanie a začínajúcich podnikateľov na domácich a medzinárodných podujatiach zameraných na inovácie, technológie a startupy. Pomoc je poskytovaná FO aj MSP formou úhrady nákladov spojených so zabezpečením účasti na vybranom podujatí – v rámci aktivity sú im uhradené účastnícke poplatky za vstup na podujatie, prípadne stánok na prezentovanie, a rovnako spätné letenky do miesta konania podujatia.

Za celé obdobie realizácie tejto aktivity bolo prijatých 536 oprávnených žiadostí, z ktorých bolo schválených 378.

Graf č. 8 – Medziročné porovnanie počtu prihlásených/schválených žiadostí v K1

V roku 2023 bol zo strany startupov záujem iba o účasť na podujatiach v Európe (66%), a USA (34 %). Celkovo bola v roku 2023 zabezpečená účasť 18 prijímateľom (17 MSP a 1 FO).

Z toho 35% prijímateľov malo sídlo v Košickom kraji, na druhom mieste boli spoločnosti z Bratislavského kraja 23% a Trnavský kraj bol zastúpený 18% prijímateľov.

Graf č. 9 – Percentuálne zastúpenie účastníkov K1 na jednotlivých kontinentoch**Graf č. 10 – Počet žiadateľov v K1 podľa krajov**

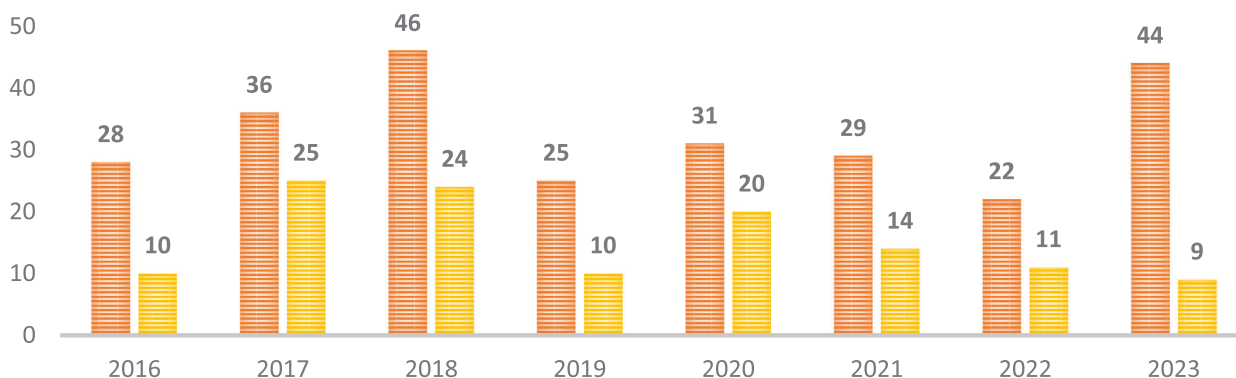
V prípade komponentu 1 bolo v posledných dvoch rokoch zaznamenané zníženie počtu prihlášok a v porovnaní s predošlými rozpočtovými rokmi. V roku 2023 sa však tento trend zastavil a startupy prejavili zvýšený záujem o túto formu podpory. Udialo sa tak aj napriek tomu, že v súčasnosti úhradu nákladov za ubytovanie v mieste konania podujatí znášajú startupy sami. Pre mnohé je to však natoľko finančne nákladné, že o podporu nežiadajú. Spoločnosti podporené v tomto roku sa technologických a startupových podujatí zúčastnili už len fyzickou formou.

Poskytovanie konzultácií a odborného poradenstva – Komponent 2 (K2)

V rámci komponentu 2 je poskytovaná nepriama podpora formou konzultácie a odborného poradenstva spojeného so spracovaním štúdie realizovateľnosti; dokončením vývoja produktu alebo zhotovením funkčného prototypu, vrátane testovania a úvodnej prezentácie; programovaním, marketingom, kampaňou na zabezpečenie testovania myšlienky a prototypu s reálnymi potenciálnymi klientmi; cenotvorbou, marketingovým prieskumom, vytváraním projektového tímu a inými súvisiacimi aktivitami. Pomoc je poskytovaná FO a MSP.

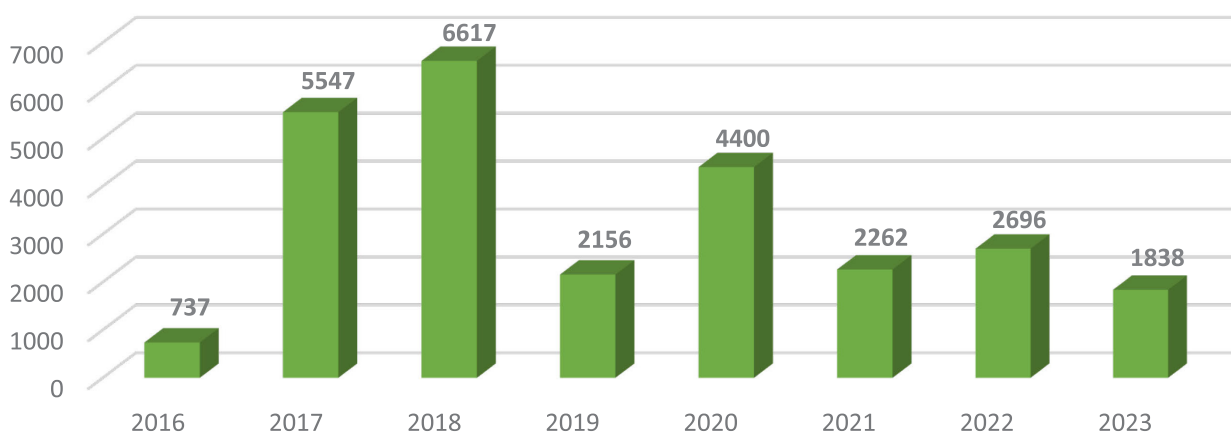
V roku 2023 sa prihlásilo 44 oprávnených žiadateľov. Komisia schválila poskytnutie pomoci 9 -tim z nich a v období október 2023 až december 2023 bolo 16 mentormi poskytnutých 1 838 poradenských hodín. Pre mnohých bola táto podpora kľúčová. Aj v tomto prípade SBA udržiava kontakt s prijímateľmi a sleduje ich vývoj.

Graf č. 11 – Medziročné porovnanie celkového čerpania Komponentu K2

V tomto roku bol, rovnako ako v predošlom, u prijímateľov najväčší záujem o dokončenie funkčného prototypu/dokončenie vývoja produktu a na druhom mieste je vysoký záujem aj o expertov z oblasti marketingu, konkrétne vypracovanie marketingových stratégií a testovanie myšlienky s reálnymi potenciálnymi klientami.

Graf č. 12 – Medziročné porovnanie počtu odkonzultovaných hodín

Celková výška poskytnutej pomoci bola 192 927,56 EUR. Z pohľadu záujmu o aktivitu zo strany startupov, bol zaznamenaný najväčší záujem od spoločností z Bratislavského kraja 34%, Banskobystrického a Žilinského kraja zhodne po 22%.

Graf č. 13 - Medziročné porovnanie celkového čerpania Komponentu K1

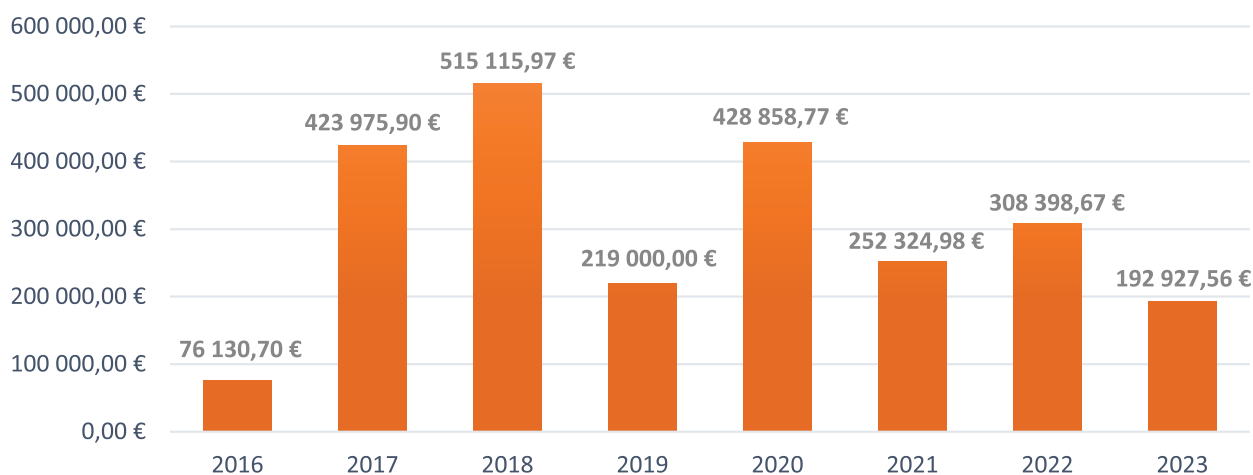

SCHÉMA NA PODPORU PODNIKATEĽSKÉHO VZDELÁVANIA

V roku 2023 sa tretím rokom realizovali aktivity na podporu podnikateľského vzdelávania. Hlavným cieľom aktivít bol rozvoj podnikavosti, podnikateľských a mäkkých zručností vychádzajúcich z Európskeho referenčného rámca kompetencií (EntreComp) v oblasti podnikania naprieč všetkými stupňami vzdelávania. Aktivity boli cieľené na deti v MŠ, žiakov ZŠ a študentov SŠ a VŠ, čerstvých absolventov ako aj pedagogických a odborných pracovníkov. Rozvoj podnikavosti a mäkkých zručností potrebných pre 21. storočie, medzi ktoré patria predovšetkým iniciatívnosť, kreativita, kritické myslenie, videnie príležitostí, či komplexné riešenie problémov, sa u tejto cieľovej skupiny realizuje prostredníctvom projektových zámerov, ktorých organizátormi sú podnikateľské subjekty. Na rok 2023 bolo na aktivity na podporu podnikateľského vzdelávania alokovaných 230 000 Eur.

V mesiacoch január až marec 2023 prebiehala realizácia projektov z dvoch výziev na podporu podnikateľského vzdelávania, ktorých aktivity presahovali z roku 2022 do roku 2023. Počas realizácie samotných aktivít projektov bolo vykonaných viacero monitorovacích návštev priamo v mieste konania na workshopoch či školeniach. Následný proces administratívnej kontroly vyúčtovaní a príloh 25 zrealizovaných projektov bol ukončený v máji 2023.

V júli 2023 bola vyhlásená výzva na predkladanie projektov, ktorej cieľom bolo podporiť projekty rozvíjajúce podnikavosť a mäkké zručnosti vychádzajúce z Európskeho referenčného rámca kompetencií v oblasti podnikania. Maximálna suma, ktorú bolo možné získať na realizáciu projektového zámeru bola vo výške 20 000 Eur. Realizácia podporených aktivít prebieha od novembra 2023 až do marca 2024 naprieč mnohými regiónmi Slovenska.

Do výzvy bolo v rámci žiadostí prihlásených celkovo 86 projektových zámerov od 75 žiadateľov. Komisia hodnotila 82 žiadostí, ktoré žiadali o finančné prostriedky vo výške 1 247 948,02 Eur. Komisiou bolo vybraných 21 projektov od 20 žiadateľov, ktorým bola v roku 2023 poskytnutá dotácia na realizovanie aktivít na podporu podnikateľského vzdelávania naprieč všetkými stupňami vzdelávania.

Tabuľka č. 15 – Vybrané ukazovatele výzvy služby Podpora podnikateľského vzdelávania

Sledovaná položka	Počet za rok 2023
Počet spracovaných žiadostí (hodnotených aj nehodnotených)	86
Počet schválených žiadostí	21
Celková suma použitá na realizáciu projektov (v EUR)	230 000 Eur

Uplynulý rok priniesol množstvo inšpiratívnych a kvalitných projektov rozvíjajúcich mäkké zručnosti a podporujúcich podnikavosť v súlade s európskym rámcom EntreComp.

Jednotlivé projekty sa zameriavali na rôzne cieľové skupiny. Zastúpené boli projekty pre všetky stupne vzdelávania i pedagogických a odborných pracovníkov.

Pre predškolákov a žiakov prvých ročníkov bol pripravený napríklad projekt s názvom O zvedavej Amálke, ktorá chce vedieť viac, od realizátora projektu Jany Šillerovej – Vzdelávanie, ktoré baví. Išlo o hudobno-dramatický projekt, ktorý zážitkovým spôsobom u detí rozvíjal potenciál kritického a inovatívneho myslenia, podpory sebadôvery a miery spolupráce. Projekt bol realizovaný v rámci Nitrianskeho kraja.

Projekt od Mgr. Adely Stajníkovej zaktivizoval žiakov vo veku 13 - 15 rokov zo Žiaru nad Hronom prostredníctvom niekoľkodňového podujatia Remeselné dni. Neformálnym spôsobom sa v rámci praktických workshopov žiaci priblížili k svetu podnikania, k spoznaniu svojho potenciálu a etického myslenia. V skupinách vytvorili mnohé produkty, predstavili svoje fiktívne firmy. Následne výťažkom z predaja svojich výrobkov obdarili neziskovú organizáciu Svetielko nádeje.

Študenti jedného zo žilinských gymnázií sa v projekte Mgr. Martina Benikovského - APEIRON zapojili do tvorivej iniciatívy a vytvorili krátky film. Počas workshopov a výroby filmu získavali možnosť objaviť vlastné silné stránky i limity, iniciovať a manažovať samotný priebeh ako i asertívne a cieľavedome postupovať pri realizácii. Študenti sa chystajú so svojim filmom na celoslovenskú súťaž MedArt na FF KU v Ružomberku.

Niekoľko desiatok študentov stredných škôl z oblasti Trnavy, Trenčína a Košíc na sebe pravidelne pracovalo v rámci projektu DASATO Academy - Rozvíjanie podnikavosti na stredných školách v regiónoch Slovenska realizovaného pod združením „I AMbitious“ s cieľom lepšie pripraviť stredoškolákov/-čky na výzvy 21. storočia. V rámci programu a odborných workshopov zlepšovali vlastné soft skills, riešili vlastné osobnostné, študijné či pracovné otázky, vytvárali vlastné peer angažované a podporné komunity, ktoré sa ukázali ako veľmi dôležité pre ich budúci rast a smerovanie.

Prijímateľ dotácie spoločnosť Skillfill, s.r.o. sa vo svojom projekte zamerlal na posilnenie kľúčových zručností pre 21. storočie a špeciálne leadershipu u pedagogických a odborných pracovníkov. Budovanie osobného „líderstva“ u učiteľov je podstatné pre implementovanie inovatívnych prvkov do výučby tak, aby v žiakoch podnecovali zvedavosť, kreatívne a kritické myslenie a záujem učiť sa. Zapojení boli pedagógovia a odborní zamestnanci zastupujúci 24 rôznych základných, stredných a materských škôl z rôznych regiónov Slovenska.

SLUŽBY PRE NEPODNIKATEĽOV

SBA prostredníctvom rôznych služieb pomáhala aj v roku 2023 budúcim podnikateľom so založením ich vlastného biznisu. Cieľom bolo zvyšovanie motivácie pre tvorbu nových podnikateľských nápadov a rozvoj podnikateľských zručností.

Záujemcovia o podnikanie mohli v roku 2023 využiť rôzne typy služieb:

- » Workshopy, semináre, podujatia
- » Kurz podnikateľských zručností
- » Odborné individuálne poradenstvo
- » Coworking AP
- » Creative Point

Realizácia aktivít v roku 2023 prebiehala hybridnou formou, a to v online prostredí aj prezenčne. Vďaka využívaniu online formy bolo možné realizovať podujatia určené pre budúcich podnikateľov po celom Slovensku.

Služby Akceleračného programu, medzi ktoré patrili predovšetkým workshopy na rôzne podnikateľské témy, individuálne konzultácie, kurz podnikateľských zručností využilo v roku 2023 v Bratislavskom kraji 143 záujemcov o podnikanie. Za zvyšné regióny boli služby čerpané v počte 290 klientov – záujemcov o podnikanie.

Za rok 2023 Akceleračný program v Bratislavskom kraji zrealizoval spolu 19 podujatí, pričom klienti za najzaujímavejšie považovali témy: *Manuál úspešného podnikania, Ako môže podnikateľ občianske združenie, Osobnosť podnikateľa*.

V regiónoch sa zrealizovalo spolu 32 podujatí, pričom klienti mali možnosť zúčastniť sa seminárov zameraných na odborné témy. Okrem štandardných, jednorazových tém, Akceleračný program ponúkal počas celého roka podujatia na pokračovanie. Prvý workshop znamenal úvod do danej problematiky a na druhom workshope si klienti prakticky precvičovali získané teoretické vedomosti z prvého workshopu. Medzi takto pripravované workshopy patrili napríklad témy: *Prečo začať podnikateľ I. a II. a III., Gastronómia - prvé kroky pre začiatok podnikania I a II., Komunikácia základný pilier podnikania I. a II.*

Niektoré témy podujatí boli obsahom prispôsobené tak, aby z nich pridanú hodnotu mali nielen záujemcovia o podnikanie, ale aj podnikatelia, ktorí svoj biznis rozbiehajú, a preto sa v roku 2023 konali aj podujatia, ktoré boli určené pre obe cieľové skupiny. Pri takomto formáte sa vie dosiahnuť nielen odborný, ale aj networkingový charakter podujatia, kedy podnikatelia zdieľajú svoje skúsenosti z vlastných začiatkov v podnikaní.

5-dňový formát - Kurz podnikateľských zručností ponúkal v roku 2023 klientom intenzívny kurz s okruhmi tém, ktoré sú zamerané práve na začiatky v podnikaní:

- » Biznis zručnosti;
- » Právne zručnosti;
- » Finančné zručnosti;
- » Účtovno- odvodové zručnosti;
- » Marketingové zručnosti;
- » Biznis protokol a komunikačné zručnosti.

Kurz podnikateľských zručností sa v Bratislavskom kraji realizoval 3-krát a využilo ho 39 klientov. V regiónoch bol tento formát získavania základných zručností a vedomostí v oblasti biznisu veľmi populárny spolu so službou Škola podnikania. Škola podnikania predstavuje zrýchlenú verziu Kurzú podnikateľských zručností a za 3 dni zhrnula podstatné informácie o začiatkoch podnikania v kocke. V roku 2023 boli spomínané služby v regiónoch poskytnuté 58 klientom 7-krát.

Absolventi Kurzú podnikateľských zručností v regiónoch ako aj v Bratislavskom kraji získali okrem praktických informácií, ako založiť firmu, ako nastaviť cashflow vo firme, či ako osloviť svojho zákazníka, aj certifikát o absolvovaní kurzu. Aby bol Kurz v čo najväčšej miere nápomocný, kapacita na Kurz bola obmedzená na 20 klientov.

Okrem podujatí bola záujemcom poskytovaná aj služba Odborné individuálne poradenstvo, kde v rozsahu desiatich hodín klient, na vopred špecifikovanú tému, konzultuje s prideleným odborníkom z praxe jej riešenie. Tento typ poradenstva bol prioritne určený klientom NPC, ktorí aktívne uvažujú o podnikaní a majú svoj podnikateľský nápad detailnejšie premyslený. Za rok 2023 bolo spomedzi žiadateľov na základe ich podnikateľských projektov vybraných 17 klientov za BA kraj a 29 za ostatné regióny, ktorí túto službu mohli využiť.

Tabuľka č. 16 – Služby pre nepodnikateľov za rok 2023

Služby		Počet podujatí	Počet účastníkov (osôb)
Odborné individuálne poradenstvo		46	46
Skupinové modulové poradenstvo		10	97
Letná škola AP		0	0
Skupinové poradenstvo	Motivačné aktivity	4	53
	Podpora sieťovania	2	3
	Jednorazové odborné poradenstvo	45	229
Coworking AP		4	5
Akceleračný		27	0
Roadshow		13	1

V roku 2023 služby Akceleračného programu v rámci národných projektov končili, preto sa v tomto roku zrealizovalo v niektorých prípadoch menej aktivít ako v predchádzajúcich.

CREATIVE POINT

V roku 2023 mala SBA snahu priblížiť činnosť Creative Pointu širokej laickej aj odbornej verejnosti, ale aj študentom. V marci sa realizovala exkurzia pre študentov 2. ročníka Stavebnej fakulty Slovenskej technickej univerzity v Bratislave, ktorí mali záujem využívať služby Creative Pointu a bola im predstavená tvorivá dielňa a všeobecne idea Creative Pointu. Následne im boli ukázané všetky technológie, počnúc laserom, 3D tlačiarňou, vinyl cutterom, CNC

frézami s krátkymi opismi a ukážkami fungovania so zreteľom na vhodné druhy materiálov. V septembri prebehla ďalšia exkurzia pre pedagógov z islandskej Univerzity v Akureyri, ktorí mali záujem oboznámiť sa s technológiami Creative Pointu. V októbri prišli na návštevu žiaci 6. ročníka ZŠ Školská v Stupave, ktorým sa taktiež predstavila tvorivá dielňa a technici si pre nich pripravili aj darčeky, ktoré boli vyrobené priamo na dostupných technológiách.

September sa niesol aj v duchu Európskej noci výskumníkov 2023, kde bol Creative Point predstavený ako typ Fablabu. Odprezentovala sa história vzniku takýchto tvorivých dielní a idea. Súčasne boli návštevníkom ukázané technológie ako napr. 3D tlačiareň, 3D pero, 3D skener s krátkymi opismi, virtuálna realita prostredníctvom okuliarov Oculus Quest 2, zhotovené produkty pomocou technológií a výsledné modely spoločenských hier vytlačených na 3D tlačiarňi.

Služby Creative pointu pre nepodnikateľov:

Tabuľka č. 17 – Služby Creative pointu pre nepodnikateľov v roku 2023

	Typ služby	Počet podujatí	Počet jedinečných účastníkov (osôb)	Počet konzultačných hodín
Skupinové poradenstvo	Technické utorky CP Bratislava	38	198	152
	Špeciálne workshopy CP Bratislava	14	79	14
	Cyklus workshopov	3	14	36
	Technické utorky CP Žilina + Košice	9	68	27
	Špeciálne workshopy CP Žilina + Košice	16	40	16
Individuálne poradenstvo	Odborné individuálne poradenstvo CP Bratislava	93	93	464,25
	Dlhodobé individuálne poradenstvo	3	3	37,5

PODPORA INTERNETOVEJ EKONOMIKY

Internetová ekonomika je základom súčasného sveta. Jej dynamika a rýchly rast poskytujú neuveriteľné príležitosti pre podnikanie a inovácie. S rastúcim dopytom po online službách a produktoch je podpora internetovej ekonomiky nevyhnutná pre udržanie konkurencieschopnosti a ekonomického rozvoja.

Aktivity realizované v rámci podpory internetovej ekonomiky sú účinným nástrojom na vyškoľenie a informovanie širokej verejnosti v oblasti používania digitálnych a online nástrojov a informovania sa o možnostiach, ktoré prinášajú. Prispeli k zlepšeniu online zručností, ktoré sú už v dnešnej dobe neodmysliteľnou súčasťou podnikania.

Prostredníctvom vytvárania obsahu na webových platformách má verejnosť so záujmom o digitalizáciu a online podnikanie prístup k informáciám z oblasti sociálnych sietí, e-shopov,

získavania a spracovania dát z online priestoru, bezpečného správania sa na internete a mnoho iného. Takto získané informácie prispievajú k zvýšeniu povedomia o možnostiach digitalizácie podnikania a podnikania alebo prezentovania sa v online priestore, ako aj k budovaniu digitálnych zručností, ktoré sú v dnešnej dobe už esenciálne pre rozvoj podnikania a umožnia tak prijímateľom osobnostne aj podnikateľsky rásť. Vzdelávanie a rozvoj digitálnych zručností sú kľúčové prvky podpory internetovej ekonomiky. Poskytovanie príležitostí na získanie digitálnych zručností a osvojenie si nových technológií pomáha ľuďom prispôbiť sa rýchlo meniacemu sa digitálnemu svetu a rozvíjať kariérne možnosti.

V roku 2023 SBA podporila unikátne podujatie Qubit Conference Košice 2023 – Príprava na Cyber Éru, ktorého hlavným cieľom bolo najmä informovanie o povinnostiach vyplývajúcich zo zákona o kybernetickej bezpečnosti, zaistenie bezpečnosti informačných technológií a nastavenia firemnej bezpečnostnej politiky. Na podujatí, ktoré sa uskutočnilo 9.11.2023 v Kulturparku v Košiciach tak verejnosť získala informácie, ako podnikateľ bezpečne v online priestore.

V rámci aktivít na podporu internetovej ekonomiky aktualizovala SBA webovú stránku www.podnikaj.online, ktorá prináša články z oblasti digitalizácie a kybernetickej bezpečnosti. Na webovej stránke nájde verejnosť aj 4 ebooky, ktoré jej pomôžu s marketingom alebo crowdfundingom, ako aj ďalšie užitočné informácie z doteraz podporených projektov.

Internetová ekonomika je na Slovensku kontinuálne rastúci segment. Rozvojom zručností v oblasti internetovej ekonomiky a kybernetickej bezpečnosti dáva SBA širokej verejnosti možnosť v rámci digitálneho prístupu nielen vylepšiť svoje nápady, ale aj zdokonaľiť digitálne zručnosti, ktoré v najbližšom období budú predstavovať kľúčový faktor úspechu prežitia v globálnom prostredí.

PODPORA ÚSPEŠNEJ PODNIKATEĽSKEJ PRAXE

Cieľom Podpory úspešnej podnikateľskej praxe je posilnenie záujmu verejnosti o podnikanie prostredníctvom rozvoja podnikateľských zručností, šírenia aktuálnych informácií zo sveta podnikania, ako aj propagácie úspešných podnikateľov a podnikateliek. Za kalendárny rok 2023 SBA podporila 20 podujatí a projektov, ktoré pomáhajú vytvárať nové podnikateľské myšlienky u širokej verejnosti a vzdelávať ich v podnikateľských témach.

Medzi najzaujímavejšie podujatia a projekty patrili:

» Zručnosti do neznámej budúcnosti

Obsahom výročnej odbornej konferencie bolo poukázať na problémy odborného vzdelávania v Slovenskej republike, neprepojenosti trhu práce s výsledkami vzdelávacieho systému na Slovensku a predstavenie potenciálnych možností zlepšenia vzdelávacieho systému so zameraním sa na podnikateľské vzdelávanie a rozvoj podnikavosti. Podujatie sa zameralo

na ukazovanie trendov vývoja na trhu práce, zdieľanie inšpiratívnych príkladov dobrej praxe v oblasti vzdelávania, ktoré zodpovedá potrebám 21. storočia, ako aj na vzájomnú výmenu skúseností a prepájanie tvorcov vzdelávacích politík, odborníkov zo vzdelávacieho a firemného sektora.

» **TREND konferencie Rodinné firmy**

Konferencia sa uskutočnila dňa 16. 03. 2023 v hoteli Radisson Blu Carlton v Bratislave. Prostredníctvom príbehov úspešných rodinných firiem podujatie napomáhala k propagácii myšlienky založenia vlastného podnikania v radoch širokej verejnosti. Na podujatí boli komunikované problémy a následné riešenia, s ktorými sa rodinné firmy stretávajú – s cieľom pripraviť na ne budúcu generáciu rodinných podnikov. Krátky formát videa z podujatia je možné si pozrieť [TU](#).

» **Via Bona Slovakia**

Nadácia Pontis usporiadala aj v roku 2023 ďalší ročník podujatia, na ktorom sa udeľujú ocenenia firmám za ich zodpovedný a inšpiratívny prístup k podnikaniu aj za firemnú filantropiu. Hlavným cieľom spomínaného podujatia je zviditeľniť príklady zodpovedného podnikania a inšpirovať tak širokú verejnosť, aby myslela na zodpovedné podnikanie už od prvých počiatkov vlastného biznisu.

» **Medzinárodný kongres rodinných firiem**

Jedinečný kongres, ktorý sa uskutočnil v dňoch 07. - 08. septembra 2023 v Hoteli Château Bela, napomáha k zviditeľneniu rodinného podnikania na Slovensku, ako významnej skupiny podnikateľských subjektov s nezanedbateľným prínosom v spoločnosti. Kongresu sa zúčastnilo viac ako 200 hostí z rodinných firiem a verejnosti. Spíkri, ktorí vystúpili na podujatí majú zastúpenie z krajín po celom svete. Cieľom bola profesionalizácia riadenia rodinného podnikania a vytvorenie priestoru, kde sa stretávajú budúci podnikatelia s rodinnými podnikateľmi z celej Slovenskej republiky.

» **SlovakiaTech Forum-Expo Košice**

Niekoľkodňové podujatie zamerané na novinky zo sveta inovácií, technológií a priemyslu 4.0 sa každoročne koná na jeseň v Košiciach. Hlavným cieľom bolo stretnutie slovenských a zahraničných odborníkov v oblasti inovácií v priemysle, priemyselných technológiách, dopravy a logistiky, energetiky, životného prostredia a vo vzdelávaní, a vytváranie priestoru na prezentáciu inovatívnych projektov a keynote prezentáciu úspešných podnikateľov. Verejnosť mala taktiež možnosť si na podujatí vypočuť diskusné fóra, z ktorých sa mohla dozvedieť praktické spôsoby ako uspieť v podnikateľskom prostredí.

so spoločnosťou Be Lenka, s.r.o., ktorá vyvíja a vyrába barefoot obuv a ergonomické nosiče pre deti.

» **Konkurencieschopné Slovensko**

Združenie podnikateľov Slovenska organizovalo odbornú konferenciu, ktorá sa konala 06. 12. 2023 v Bratislave. Cieľom bolo reagovať na kľúčové problémy a výzvy, ktoré stoja pred ekonomikou Slovenskej republiky, a zároveň poukázať na dôležité oblasti, ktorým je nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť.

» **Publikácia – Generačná výmena v praxi: Na čo nezabudnúť pri transfere majetku**

Publikácia, zameraná na transfer majetku, ktorá obsahuje témy: ako zabezpečiť, aby sa majetok s pribúdajúcim počtom detí a vnúčať nedelil, prečo niektoré rodiny zakladajú rodinné holdingy, iné využívajú zverenecké fondy či rodinné nadácie, alebo kedy je vhodné dať firmu ohodnotiť znalcovi. [V publikácii](#) sú uvedené aj rôzne príklady z praxe a odporúčania, ktoré záujemcom pomôžu orientovať sa v danej problematike.

» **Publikácia – Generačná výmena v praxi: Ako úspešne odovzdať riadenie rodinnej firmy?**

Čitatelia v druhej publikácii venovanej téme manažmentu nájdu informácie ako zvládnuť obdobie výmeny vo vedení bez odchodu kľúčových zamestnancov, ako pristupovať k chybám, ktoré noví šéfovia urobia alebo čo sú osvedčené postupy pri riadení rodinných firiem. Publikáciu, v ktorej sa nachádzajú príklady z praxe a odporúčania je možné si prečítať [TU](#).

» **Podcasty na témy podnikavosť a podnikateľské kompetencie**

Podnikateľská kompetencia alebo podnikavosť je jednou z kľúčových kompetencií pre 21. storočie. SBA sa preto rozhodla o jej priblížení v aktuálnych témach spolu s príkladmi dobrej praxe v podcastoch so zaujímavými hosťami a expertmi, ktoré je možné si vypočuť ako [audio záznam](#) na podcastových platformách.

Ďalšie podporené projekty:

- » Cechové dni 2023
- » Študentská podnikateľská cena 2023
- » Medzinárodný veľtrh cvičných firiem Slovensko2023
- » Startup Weekend Žilina
- » 2. generácia pokračuje v rodinných hodnotách
- » Výročná konferencia JCI – Slovensko 2023
- » Budúcnosť strojárskkej výroby
- » Európska noc výskumníkov a mnohé iné

TVORBA PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA

Pri tvorbe podnikateľského prostredia sa SBA zameriavala na:

- » monitoring podnikateľského prostredia s dôrazom na MSP
- » proces analýzy, merania vplyvov navrhovanej legislatívy na MSP a vyhodnocovanie alternatívnych riešení k týmto návrhom
- » témy Small Business Act for Europe

VÝSKUM PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA

Analytické pracovisko SBA sa zameriava najmä na spracovanie prieskumov a analýz s cieľom zmapovať podnikateľské prostredie na Slovensku a tiež na spoluprácu s medzinárodnými inštitúciami ako EK alebo OECD týkajúcu sa výmeny dát a podkladov. Väčšina činností a aktivít sa vykonávala v rámci národného projektu Monitoring podnikateľského prostredia v súlade s uplatňovaním princípu „Think Small First“.

Ako po iné roky, tak aj v roku 2023 bolo spracovaných viacero pravidelných výstupov, ako je napríklad „Správa o stave MSP za rok 2022“. Pravidelné štatistické výstupy „MSP v číslach“, „Vznik a zánik malých a stredných podnikov na Slovensku“ či „Analýza rodového a vekového zloženia FO – podnikateľov v roku 2022“ boli spracované na základe dostupných štatistických dát a údajov.

Pri príprave materiálov v roku 2023 sa pracovalo so širokým spektrom oblastí, ktoré ovplyvňujú podnikateľské prostredie. V rámci výstupov poskytla SBA aktuálne informácie podnikateľom, či už budúcim alebo existujúcim. V analýze „Aktuálne trendy v MSP v cestovnom ruchu“ je zmapovaná súčasná situácia v odvetví cestovného ruchu za účelom identifikácie rozsahu dopadov koronakrízy, vojny na Ukrajine a energetickej krízy na toto odvetvie. Analýza „Možnosti MSP pre využívanie prvkov obehovej ekonomiky – Zelený rast“ je zameraná na základné ukazovatele v oblasti životného prostredia, ich porovnanie so zahraničím, právne normy, ktoré sa týkajú obehového hospodárstva a to aký majú vplyv na podnikanie.

Výstupy sú zamerané aj na „Porovnanie podmienok podnikania v krajinách strednej Európy“. Ide o súhrn základných informácií o stave podnikateľského prostredia a podmienok pre podnikanie z pohľadu malých a stredných podnikateľov v SR, v porovnaní s krajinami V4 a vo vybraných prípadoch aj Rakúska a Nemecka. Cieľom bolo identifikovať kľúčové trendy vývoja MSP a následne príklady dobrej praxe, ktoré by mohli napomôcť k zlepšeniu podnikateľského prostredia v SR.

Štúdia „Daňovo-odvodové zaťaženie podnikov v regióne V4“ sa venuje zhodnoteniu situácie v oblasti daňovo-odvodového zaťaženia v krajinách V4 a prezentuje odporúčania budúceho smerovania daňovo-odvodového systému v SR. Analýze podmienok poskytovania štátnej pomoci a pomoci de minimis v krajinách V4 bola venovaná štúdia „Uplatňovanie pravidiel štátnej a minimálnej pomoci v regióne V4“.

Ako nepravdivé analytické výstupy boli spracované aj ďalšie štúdie ako napríklad: „Živnostenské podnikanie na Slovensku“, „Alternatívne formy získavania kapitálu pre MSP prostredníctvom kapitálového trhu“, „Systém stravovania zamestnancov a náhrad za pracovnú cestu vo vybraných krajinách EÚ“, či Analýza regulačných povinností v oblasti inovácií.

Aj v roku 2023 bol realizovaný prieskum v rámci projektu GEM (Globálny monitor podnikania), čo je najväčšia svetová akademická štúdia o podnikaní, kde jeden zo základných prvkov výskumu GEM tvorí prieskum na dospeljej populácii (APS).

V priebehu roka 2023 SBA zrealizovala ďalšie prieskumy so zameraním na hodnotenie podnikateľského prostredia a špecifických oblastí podnikania MSP, a to:

- » Index prekážok v podnikaní mladých
- » Názory MSP na kvalitu podnikateľského prostredia
- » Internacionalizácia MSP
- » Rozvojová pomoc MSP
- » Regulačná politika a podnikanie MSP
- » Postoje MS k EÚ a jeho politikám.

SBA pravidelne informuje podnikateľov o zmenách v legislatíve s dopadom na MSP a na mesačnej báze publikujeme Kalendár podnikateľa – pomôcku, ktorá podnikateľom nedovolí zabudnúť na aktuálne daňové a odvodové povinnosti vyplývajúce zo zákonov.

Pracovná skupina pre implementáciu princípov Small Business Act (PS) na zabezpečenie prenosu informácií a návrhov spojených s uplatňovaním iniciatívy SBAfE zasadala aj počas roka 2023. Stretnutie PS sa konalo v mesiaci 05/2023 „Per rollam“.

Dňa 24.1.2023 sa uskutočnila Výročná konferencia v rámci NP „Monitoring podnikateľského prostredia v súlade s uplatňovaním princípu „Think Small First“, ktorej cieľom bolo pozvaným hosťom z radov odbornej verejnosti akademického sektora, štátnej a verejnej správy, bankového sektora, podnikateľských združení a podnikateľov zhodnotiť podnikateľské prostredie na Slovensku.

Stránka www.monitoringmsp.sk umožňuje komplexne a prehľadne sa orientovať vo všetkých výstupoch, podujatiach a aktivitách.

CENTRUM LEPŠEJ REGULÁCIE

Špecializovaný právno-analytický odbor bol zriadený v rámci Slovak Business Agency s poslaním znižovať neprimeranú regulačnú záťaž MSP a zlepšovať tým podnikateľské prostredie na Slovensku.

V priebehu roka 2023 CLR:

- » vypracovalo [Test MSP ex-post k zákonu č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie \(proces EIA\)](#), ktorý poskytol detailný prehľad o fungovaní tohto inštitútu a jeho problematických aspektoch komplikujúcich investičné projekty. Súčasťou materiálu bola aj podrobná dátová analýza dĺžky trvania tohto procesu v rámci jednotlivých okresov a návrhy na zlepšenie s cieľom skrátiť dĺžku tohto procesu;
- » vypracovalo informačný materiál [Rozhodovacie procesy v inštitúciách Európskej únie](#), ktorého cieľom bolo priblížiť laickej verejnosti legislatívne postupy na úrovni EÚ a ich dôležitosť pre kvalitu podnikateľského prostredia, pričom súčasťou informačného materiálu boli aj konkrétne prípadové štúdie prijímania legislatívnych aktov EÚ;
- » vypracovalo [Výročnú správu lepšej regulácie v sektore MSP za rok 2022](#), v ktorej zosumarizovalo kvalitu legislatívneho procesu vo vzťahu k MSP za rok 202 a navrhlo opatrenia na jeho zlepšenie;
- » osobne sa zúčastnilo viacerých konzultácií a rozporových konaní po medzirezortnom pripomienkovom konaní s predkladateľmi právnych predpisov a zastupiteľskými organizáciami podnikateľov v rámci legislatívneho procesu, v rámci ktorého uplatnilo desiatky návrhov na zníženie regulačného zaťaženia;
- » vypracovalo 113 stanovísk ako gestor vplyvov na MSP v rámci Stálej pracovnej komisie na posudzovanie vybraných vplyvov s cieľom zlepšenia kvality vypracovania doložiek vybraných vplyvov a analýz vplyvov na podnikateľské prostredie;
- » na základe komunikácie s podnikateľskými subjektmi a následnej právnej analýzy navrhlo 42 podnetov na odstránenie existujúcej regulačnej záťaže do ex-post Registra MH SR;
- » právne posúdilo 51 podnetov od odbornej i laickej verejnosti z pozície odborného konzultanta ankety Byrokratický nezmysel roka organizovanej Združením mladých podnikateľov Slovenska;
- » vytváralo obsahovú náplň aplikácie [Biznisinfo](#) Združenia podnikateľov Slovenska, ktoré predstavuje jedinečnú platformu s cieľom informovať podnikateľov o aktuálnych legislatívnych novinkách;
- » spracovalo viacero podkladových materiálov pre zakladateľov SBA (stanovisko s konkrétnymi návrhmi k revízii LPD smernice pre Slovenský živnostenský zväz, Odpočet opatrení Programového vyhlásenia vlády 2020 – 2024 pre Združenie podnikateľov Slovenska, Zoznam duplicitných hlásení a výkazov pre MH SR a iné...)
- » monitorovalo legislatívny proces na úrovni EÚ a spracovalo obsahové zhrnutia materiálov prerokovaných na plenárnych zasadnutiach Európskeho parlamentu;

- » z hľadiska prezentovania výsledkov práce a aktualít v oblasti regulácie CLR prevádzkovalo vlastnú webstránku www.lepsiezakony.sk. Zároveň aktívne komunikovalo na sociálnych sieťach (Facebook + LinkedIn), na ktorých v roku 2023 uverejnilo desiatky príspevkov;
- » poskytovalo vyjadrenia do odborných médií na rozličné témy (zamestnávanie cudzincov, fiktívne živnosti, plánované legislatívne zmeny pre živnostníkov a obchodné spoločnosti a pod.)

V období od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 CLR posúdilo vplyvy 286 samostatných materiálov predložených na posúdenie Stálej pracovnej komisii Legislatívnej rady vlády SR (CLR ako gestor vplyvov na prostredie mikro, malých a stredných podnikov), z toho 113 materiálov s vplyvom na podnikateľské prostredie identifikovaným CLR, ku ktorým CLR vypracovalo stanovisko ako gestor vplyvov na MSP.

Tabuľka č. 18 - Počet materiálov predložených predkladateľmi celkovo

1/2023-12/2023	na posúdenie CLR	na riadne PPK	na záverečné posúdenie
Celkovo*	454	237	52
Celkovo s vplyvom na PP/MSP	120	103	17
Unikátne**	451	234	52
Unikátne s vplyvom na PP/MSP	120	103	17

* okrem posúdenia v PPK a ZP prišlo ďalších 152 informácií o príprave materiálu a 13 žiadostí o udelenie výnimky z procesu podľa JIM, v 4 prípadoch bol porušený proces podľa JIM predložením materiálu do MPK, resp. priamo na vládu.

** prišli na posudzovanie Stálej pracovnej komisii iba raz (t. j. bez opätovných PPK a ZP)

CHARAKTERISTIKA NÁRODNÝCH PROJEKTOV:

Národné projekty vznikli s cieľom podpory malých a stredných podnikateľov na Slovensku v súlade s Operačným programom Integrovaná infraštruktúra v gescii Ministerstva dopravy a výstavby SR. Financované sú prostredníctvom zmlúv o poskytnutí nenávratného finančného príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov.

NPC II BA kraj

Národný projekt NPC II – BA kraj má za cieľ etablovanie inštitúcie poskytujúcej komplexnú, systematickú podporu a odborné poradenstvo pre malých a stredných podnikateľov, ako aj záujemcov o podnikanie, s pôsobnosťou na území Bratislavského samosprávneho kraja (BSK). Jeho podstatou je činnosť a rozvoj Národného podnikateľského centra (ďalej len „NPC“) – inštitúcie typu one-stop-shop – situovaného v Bratislave, s územnou pôsobnosťou pre celý BSK.

Širokú paletu služieb poskytovaných v NPC BA tvoria: skupinové odborné činnosti – semináre, webináre, prednášky, diskusné fóra, workshopy, konferencie a pod., poskytovanie krátkodobého i dlhodobého individuálneho poradenstva, pobyty v klasickom, alebo virtuálnom podnikateľskom inkubátore, účasť na odborných podujatiach a stážových pobytach v zahraničí, prenos výskumného a akademického potenciálu do podnikateľského prostredia, technologické zázemie v rámci kreatívnych dielní projektu, informačné a popularizačné aktivity pre stredné a vysoké školy a širokú verejnosť zamerané na zvýšenie motivácie podnikateľov, poradenstvo pri príprave žiadostí o podporu z komunitárnych programov EÚ, ako aj komplexné informácie o možnostiach financovania podnikateľských aktivít, či službách partnerských inštitúcií.

» Rok 2023 v projekte

SBA v roku 2023 udržiavala trend poskytovania služieb prevažne online, najmä čo sa týka služieb s účasťou MSP. Najvýznamnejšou službou bola najnovšia služba v portfóliu – procesný audit, ktorý bol poskytovaný prostredníctvom voucherov - t.j. klient si vyhľadával realizátora auditu a následne túto službu SBA preplatila.

O danú službu bol vysoký záujem, najmä zo strany väčších MSP a to aj takých, ktoré doteraz nereflektovali na ponuku. Za nárastom dopytu sa primárne skrýva väčšia suma tejto podpory, kedy firmy pri tejto službe dokážu ušetriť až do 9600€.

Pri výbere a organizácii podujatí SBA reflektovala na aktuálne témy, zmeny legislatívy a podobne. V danom roku taktiež požiadala o navýšenie merateľných ukazovateľov, pretože niektoré stanovené ciele dosiahla a prekročila. Rok 2023 bol aj posledným rokom implementácie projektu, preto začali ukončovania služieb, príprava a realizácia procesov archivácie a ukončovania projektu ako celku.

NPC v regiónoch

Cieľom národného projektu NPC v regiónoch je poskytnúť komplexnú, systematickú podporu a odborné poradenstvo pre malých a stredných podnikateľov, ako aj pre záujemcov o podnikanie (vrátane znevýhodnených sociálnych skupín ako napríklad ženy, seniori/generácia 50+, sociálne a zdravotne hendikepovaní a pod.), s pôsobnosťou

na území západoslovenského, stredoslovenského a východoslovenského regiónu s výnimkou Bratislavského samosprávneho kraja (BSK).

Podstatou NP NPC v regiónoch je, podobne ako v prípade projektu NPC II – BA kraj, vybudovanie a činnosť Národných podnikateľských centier – inštitúcie typu one-stop-shop – situovaných do regiónov Slovenska mimo BSK.

Širokú paletu služieb poskytovaných v NPC v regiónoch tvoria odborné skupinovú činnosť, poskytovanie krátkodobého i dlho-dobého individuálneho poradenstva, pobyty vo virtuálnom podnikateľskom inkubátore, účasť na odbor-ných podujatiach a stážových pobytach v zahraničí, prenos výskumného a akademického potenciálu do podnikateľského prostredia, technologické kapacity v rámci kreatívnych dielní projektu, informačné a popularizačné aktivity pre stredné a vysoké školy a širokú verejnosť zamerané na zvýšenie motivácie podnikateľ, ako aj komplexné informácie o možnostiach financovania podnikateľských aktivít, či službách partnerských inštitúcií.

» Rok 2023 v projekte

V roku 2023 pokračovali všetky služby a v hlavnej miere služba Procesný audit tak pre podnikateľov z BA kraja ako aj pre podnikateľov z ostatných regiónov.

Služba poskytuje podnikateľom možnosť auditu ich interných procesov až do výšky 9600€. Audit je zabezpečený poradenskou spoločnosť, ktorú si klient vyberie a môže trvať maximálne 4 mesiace.

Služba „Procesný audit“ v roku 2023 bola poskytnutá 270 podnikateľom v celkovej sume 2 463 684,23 EUR (NPC v regiónoch).

NP Podpora Internacionalizácie MSP

Hlavným cieľom národného projektu je posilnenie internacionalizačných kapacít MSP vrátane prezentácie podnikateľského potenciálu a poskytnutie bezplatných prezentačných, kooperač-ných a poradenských služieb MSP za účelom zvýšenia ich miery zapojenia do medzinárodnej spolupráce. Táto spolupráca stimuluje ich ďalší rozvoj a rast, posilňuje ich konkurencieschopnosť a posta-venie v národnom hospodárstve a zároveň vytvára predpoklady na úspešný prienik na zahraničné trhy.

Národný projekt je realizovaný prostredníctvom vytvorenia komplexného systému podpory interna-cionalizácie MSP pri presadzovaní sa a prenikaní na zahraničné trhy, vytvorenia nástroja pre konkuren-cieschopné a inovatívne MSP na zvýšenie ich exportného potenciálu a stimuláciu vzájomnej kooperácie, zapojenia MSP do čo možno najväčšieho množstva projektov EÚ a pritom dbať na kvalitu podávaných projektov a motivovanie MSP.

Prostriedkom je vytvorenie tzv. Trade Point (súčasť NPC vo všetkých regiónoch s výnimkou bratislavského kraja) ako komplexného podpor-ného miesta so širokým portfóliom služieb, na ktorom MSP získa ucelenú podporu pri prieniku na za-hraničný trh.

» Rok 2023 v projekte

Rok 2023 sa niesol v duchu optimalizácie služieb na základe požiadaviek klientov a to najmä zvýšením objemu najvyťaženejších a najžiadanejších služieb,

menovite krátkodobého poradenstva. Zároveň prišlo k zmene hodinovej dotácie krátkodobého poradenstva z 10 na 30 hod., aby sa v čo najvyššej miere pokryli potreby jednotlivých klientov. Vzhľadom na koniec programového obdobia a zároveň projektu ku koncu roku 2023 sa za účelom efektívneho plnenia vytýčených cieľov a merateľných ukazovateľov projektu dával veľký dôraz na aktívne oslovanie nových klientov. Aj vďaka týmto zmenám sa podarilo nie len dosiahnuť ale aj prekročiť hranice stanovených merateľných ukazovateľov.

Aj v roku 2023 tak ako po predošlé roky prejavili klienti záujem najmä o poradenstvo v oblasti elektronického podnikania „Ako na sociálne siete, marketingová automatizácia a zvyšovanie on-line predaja“. Aj na základe spätnej väzby od klientov je zrejmé, že téma elektronického podnikania momentálne dominuje ich záujmu a je cestou vpred pri internacionalizácii hlavne mikro a malých podnikov. Zároveň veľmi vysoko hodnotili možnosť flexibilného využívania služieb kombinovaním osobného aj on-line poradenstva.

NP Monitoring podnikateľského prostredia v súlade s uplatňovaním princípu „Think Small First“

Hlavným cieľom národného projektu je zabezpečiť komplexné informácie o podnikateľskom prostredí v Slovenskej republike s dôrazom na princípy SBAfE a podklady k uplatňovaniu princípu „Think Small First“ v podmienkach SR. Zámerom je systematicky monitorovať podnikateľské prostredie v SR a ďalších krajinách EÚ prostredníctvom prieskumov a analýz v kontexte iniciatívy SBAfE..

Projekt sa zameriava najmä na:

- kontinuálne monitorovanie podnikateľského prostredia,
- spracovávanie analýz a prieskumov, vytváranie a udržiavanie bázy dát ukazovateľov MSP,
- mapovanie skutkového stavu a situácie MSP z pohľadu uplatňovania princípov iniciatívy SBA,
- identifikovanie a analyzovanie bariér rozvoja podnikania MSP,
- porovnávanie situácie v SR s podmienkami podnikania v ostatných krajinách (s dôrazom na susediace krajiny EÚ),
- identifikovanie vhodných príkladov opatrení pre prenos do podmienok.

» Rok 2023 v projekte

V roku 2023 sa úspešne pokračovalo v aktivitách v oblasti monitoringu podnikateľského prostredia (viac v časti Výskum podnikateľského prostredia). Pripravených bolo 7 prieskumov, 17 analytických a štatistických výstupov a 28 informačných materiálov.

TÉMY SMALL BUSINESS ACT FOR EUROPE

Zákon o malých a stredných podnikoch („Small Business Act“) je iniciatíva Európskej únie na podporu malého a stredného podnikania, ktorá predstavuje komplexný rámec opatrení pre MSP s cieľom zabezpečiť ich udržateľný rast a konkurencieschopnosť na globálnom trhu.

Small Business Act má za cieľ:

- » navrhovať riešenia podľa zásady „najskôr myslieť v malom“,
- » umožňovať prístup MSP k financiám,
- » pomôcť MSP profitovať z jednotného trhu EÚ čo najviac,
- » vytvoriť vhodné podnikateľské prostredie,
- » prispôbovať verejné politiky potrebám MSP.

V rámci tejto iniciatívy SBA reaguje účasťou vo viacerých medzinárodných projektoch.

Projekt „Improving innovation delivery of policies within 4.0 industry in Europe“ (INNO INDUSTRY)

Cieľom medzinárodného projektu INNO INDUSTRY, spolufinancovaného z programu Interreg Europe, bolo do roku 2022 zvýšiť podiel klastrov, ktoré realizujú činnosti na podporu transformácie smerom k Priemyslu 4.0. K naplneniu tohto cieľa prispievala medzinárodná výmena skúseností, ktorej zámerom bolo dosiahnuť zlepšenie regionálnych a národných podporných politík.

INNO INDUSTRY inicioval v každom regióne, ako aj na medzinárodnej úrovni, strategické pracovné skupiny, s cieľom zdieľať osvedčené postupy a poznatky súvisiace s klastrovými aktivitami a propagáciou Priemyslu 4.0, ako základ na vypracovanie a implementáciu akčných plánov, pre relevantné identifikované regionálne politiky v adresovaných regiónoch.

Kľúčovými výstupmi projektu sú regionálne SWOT analýzy v 10 regiónoch EÚ, identifikácia a zdieľanie najmenej 30 príkladov dobrej praxe týkajúcich sa klastrov a Priemyslu 4.0 a 10 akčných plánov na zavedenie zlepšení relevantných politík. V prípade Slovenska bol relevantným nástrojom Operačný program integrovanej infraštruktúry (zlúčený s pôvodným Operačným programom výskum a inovácie dňa 11.12.2020) a jeho opatrenia na podporu klastrov.

V januári 2023 SBA ukončila realizáciu projektu, ktorého celkovým cieľom bolo podporiť rast klastrov, ktoré rozvíjajú aktivity podpory prechodu na priemysel 4.0. Všetky informácie o výsledkoch projektu sú dostupné online v [aktualitách projektu](#) alebo v [newslettri INNO INDUSTRY 2023](#).

Projekt INNO INDUSTRY bol realizovaný konzorciom 10 partnerov od 1.8.2019 do 31.1.2023. Viac informácií na webovej stránke projektu: <https://projects2014-2020.interregeurope.eu/innoindustry/>.

Projekt „Border Regions in Europe for Social Entrepreneurship“ (BRESE)

Ambíciou projektu BRESE bolo identifikovať prekážky pre rozvoj sociálneho podnikania a na základe medzinárodnej skúsenosti a výmeny príkladov dobrej praxe prispieť k ich odstraňovaniu.

Konzorcium projektu BRESE, financovaného prostredníctvom programu Interreg Europe, tvorili partneri z Nemecka, Holandska, Chorvátska, Poľska a Lotyšska.

Centrom záujmu projektu bol operačný program Ľudské zdroje, ktorý predstavoval hlavný zdroj finančných prostriedkov určených na podporu sociálnych podnikov na Slovensku.

Hlavným výstupom projektu sú regionálne SWOT analýzy, výmena skúseností na základe príkladov dobrej praxe v oblasti podpory sociálneho podnikania a 5 regionálnych akčných plánov na zavedenie zlepšení relevantných politík.

Počas prvého polroku 2023 prebiehala v rámci projektu fáza monitoringu implementácie akčných plánov. SBA v tejto súvislosti pripravila dňa 25. januára záverečné podujatie pre svojich stakeholderov zamerané na priebeh výsledkov monitoringu, ako aj iniciatívu EÚ „Nový európsky Bauhaus“ a tému „Ako podporiť sociálne podnikanie v nových oblastiach“. Na stretnutí sa zúčastnilo 13 zainteresovaných strán.

Po ukončení viac ako trojročnej spolupráce, ktorá trvala do 30.6.2023, partneri projektu BRESE prezentovali výsledky a výstupy na svojom záverečnom medzinárodnom stretnutí v Rige. Výstupy sú uverejnené na webovej stránke projektu: <https://projects2014-2020.interregeurope.eu/brese/> alebo na sociálnej sieti Facebook: <https://www.facebook.com/BRESEproject/>

Projekt EU ECO-TANDEM PROGRAMME

Hlavným cieľom projektu EU ECO-TANDEM bolo podporiť malé a stredné podniky z oblasti cestovného ruchu a rozvoj trvalo udržateľného turizmu prostredníctvom nadnárodnej spolupráce a zdieľania poznatkov.

V rámci projektu boli začiatkom roka 2023 vyhlásené výsledky EU ECO-TANDEM Biz Programu, ktorý umožnil malým a stredným podnikom (MSP) v oblasti cestovného ruchu a startupom/inovátivným podnikom zapojiť sa do projektu. Vytvorili dvojice (TANDEMY) a vypracovali Akčný plán obsahujúci inovatívny pilotný projekt na implementáciu zelených riešení v 5 rôznych oblastiach: šetrenie energie, šetrenie vody, nakladanie s odpadmi, mobilita a kríza COVID-19. Na základe hodnotenia externej odbornej komisie, „High Level Advisory Board“, boli vybraté TANDEMY s najlepšimi Akčnými plánmi, ktoré získali finančnú podporu na implementáciu svojich navrhnutých zelených riešení. Víťazné tandemy boli ocenené počas záverečného podujatia projektu s názvom EU „ECO-TANDEM Awarding Ceremony“, ktoré sa uskutočnilo 14.02.2023 v rámci medzinárodného veľtrhu cestovného ruchu v talianskom Miláne. Podujatia sa osobne zúčastnilo 122 účastníkov, 34 účastníkov

sa pripojilo online a 578 divákov sledovalo podujatie počas živého vysielania na sociálnej sieti Facebook. Vďaka projektu a jeho finančnej podpore malo 39 TANDEMŮV možnosť zrealizovať svoje pilotné projekty do 15.05.2023. V trinástich tandemoch bola zapojená minimálne 1 slovenská spoločnosť. Po úspešnej realizácii všetkých svojich aktivít bol projekt v polovici júla 2023 ukončený.

Informácie o výsledkoch projektu sú dostupné na oficiálnej webovej stránke projektu. Projekt bol finančne podporený Európskou komisiou prostredníctvom programu COSME.

Projekt Lost Millennials - Transnational research network for the evaluation of initiatives targeting 25+ NEETs

Hlavným cieľom projektu bolo prispieť k úspešnej integrácii 25+ NEETs (ľudí, ktorí sú nezamestnaní, nepokračujú v procese vzdelávania, ani sa nezúčastňujú na odbornej príprave) na trh práce prostredníctvom zvyšovania vedomostí o účinkoch iniciatív pôsobiacich v oblasti zamestnanosti,

budovaním siete stakeholderov, vypracovaním dopadových štúdií, čo zároveň mienilo pomôcť zlepšovať kvalitu zásahov na trhu práce. Projekt sa začal v novembri 2021 a jeho aktivity trvali 27 mesiacov. SBA bola v rámci projektu súčasťou 13 členného konzorcia združujúceho partnerov z 13 rôznych krajín.

V roku 2023 sa v rámci projektu Lost Millennials konal tretí zo série štyroch medzinárodných online podujatí projektu poskytujúcich priestor na výmenu poznatkov a príležitosť prezentovať svoje skúsenosti výskumníkom a odborníkom z celej Európy. Podujatie s názvom „Challenges of School to Work Transition“ sa uskutočnilo 31.01.2023 a bolo zamerané na výzvy spojené s prechodom mladých ľudí zo školy do zamestnania. Dňa 08.06.2023 sa uskutočnil posledný zo série týchto online podujatí s názvom „Bridging the Skills Gap: Strategies for Upskilling and Reskilling NEETs“, ktorého účelom bolo preskúmať stratégie zvyšovania kvalifikácie a rekvalifikácie mladých ľudí zo skupiny NEETs s cieľom pomôcť im získať nové zručnosti a vstúpiť na trh práce. Partneri projektu tiež zrealizovali na Malte, v Česku a na Slovensku podujatia s názvom „Stakeholder Peer-Review Forum“, kde za účasti stakeholderov a odborníkov odprezentovali odporúčania pre tvorcov politík v súvislosti s problematikou NEETs. V spolupráci so SocioFórom bol 7.11.2023 v rámci projektu na národnej úrovni zorganizovaný online seminár „Hodnotenie dopadov v zamestnanosti a sociálnej inklúzii“ s cieľom podporiť kapacity v oblasti hodnotenia dopadov v téme zamestnanosti a sociálneho začleňovania na Slovensku. Na medzinárodnej úrovni sa 28.11.2023 uskutočnila konferencia „Lost and Found: Reimagining Europe's Employment Policies“ v Bruseli, ktorá bola záverečným podujatím toho projektu. Vzhľadom na blížiaci sa koniec projektu v januári roku 2024 boli zároveň v priebehu roku 2023 dokončené plánované odborné výstupy, medzi ktoré patria národné správy z aktivít mapovania iniciatív zameraných na skupinu 25+ NEETs i mapovania hodnotiacich postupov, správy o vplyve pandémie COVID-19 na skupinu 25+ NEETs, o hodnotení vybraných iniciatív zameraných na skupinu 25+ NEETs v partnerských prijímajúcich krajinách spolu so súhrnnými správami, ako aj Nadnárodná politická správa „Cesty uplatnenia sa na trhu práce: Tvorba účinných politík v Európe pre skupinu 25+NEETs“.

Všetky aktivity projektu spolu s jeho výstupmi sú priebežne zverejňované na stránke projektu <https://lostmillennials.eu/> a na sociálnych sieťach Facebook a LinkedIn.

Projekt je financovaný Islandom, Lichtenštajnskom a Nórskom prostredníctvom grantov EEA and Norway Grants Fund for Youth Employment (granty EHP a Nórska pre zamestnanosť mládeže).

Projekt Game of Business

Všeobecným cieľom projektu Game of Business bolo predstaviť, zaviesť a inovovať metódy v podnikateľskom vzdelávaní v školských vzdelávacích zdrojoch, ktoré sú

založené na najnovších technologických riešeniach.

Rozdiely medzi generáciami sú markantné a s tým súvisia aj procesy vzdelávania. Túto realitu sa snaží riešiť nová vzdelávacia Platforma, vyvinutá v rámci projektu Game of Business, program Erasmus +, ktorá bola testovaná počas 6-tich dní v bulharskej Sofii. Okrem SBA boli zo Slovenska pozvaní aj zástupcovia z Asociácie lektorov a kariérnych poradcov a z Fakulty managementu UK, ktorí budú môcť využívať tuto inovatívnu metódu, či už v rámci lektorovania dospelých, vrátane MSP alebo študentov, ktorí si zvolia za svoj študijný predmet - Podnikanie.

Platforma Game of Business je aktuálne prispôsobená najmä na používanie na strednom a vysokoškolskom stupni štúdia, prípadne individuálne za podmienky priradenia skúseného mentora. Obsahuje 8 vzdelávacích modulov, v rámci ktorých užívatelia plnením jednotlivých úloh, nie len nadobudnú vedomosti a kompetencie podľa európskeho rámca ENTRECOMP, ale aj vypracujú podnikateľský plán, ktorý im pomôže pripraviť sa a postaviť svoje podnikanie. Veľmi užitočnými sú finančné nástroje, ktoré Platforma ponúka a automatizuje tak prípravu finančného plánu. V rámci Platformy je k dispozícii slovník pojmov a možnosť komunikácie s mentorom či profesorom, ktorý je potrebný pri kontrole plnenia úloh a poskytnutí spätnej väzby.

Platformu čaká ešte viacero vylepšení. Po zapracovaní spätnej väzby a brainstormingu partnerov Platforma vylepší najmä svoju vizuálnu stránku, odstráni niektoré technické limity a obohatí sa o ďalšie prvky gamifikácie. Rozvoj Platformy naďalej pokračuje, je preložená do viacerých európskych jazykov, medzi ktorými je aj slovenčina.

Viac informácií je možné nájsť na stránke projektu: <https://www.gameofbusiness.eu/>

Trvanie projektu: 01.09.2020 – 31.08.2023. Tento projekt je financovaný z programu Európskej únie Erasmus+.

Projekt RESTART – Resilience and Training for SMEs

Hlavným cieľom projektu RESTART bolo vyvinúť inovatívne tréningové materiály a nástroje na zlepšenie a rozvoj podnikateľského vzdelávania a odbornej prípravy v celom

ekosystéme odborného vzdelávania a prípravy prostredníctvom riešenia potrieb formovaných digitálnou transformáciou a zmenou klímy.

Projekt RESTART priniesol počas dvoch rokov 4 hlavné výsledky:

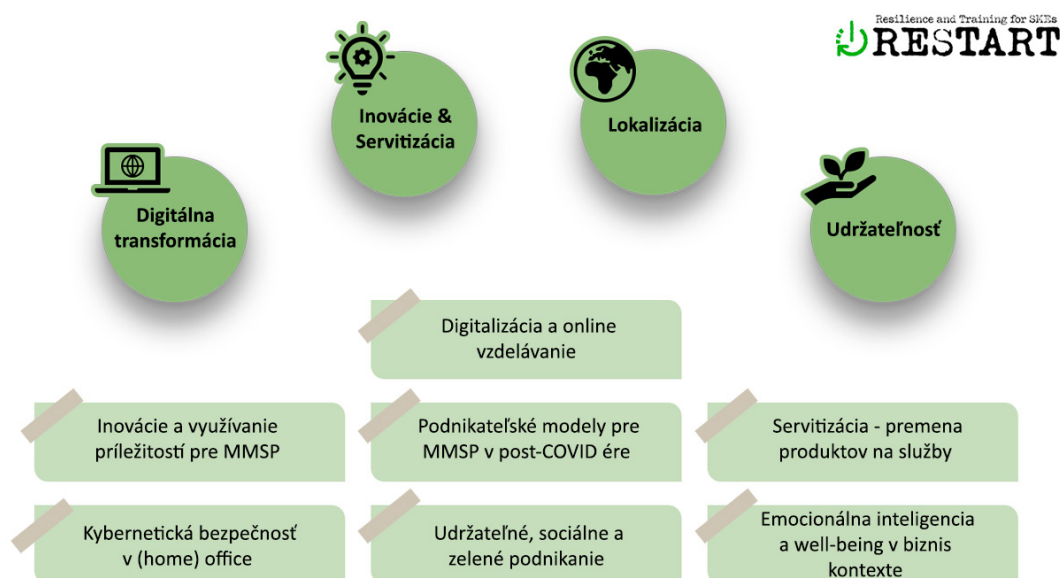
1. [RESTART Platformu otvorených vzdelávacích zdrojov](#)

2. [RESTART Model inovatívneho podnikania](#)

Prostredníctvom národných správ vypracovaných jednotlivými partnermi a na základe konsolidovaných zistení, partneri identifikovali zručnosti, kompetencie a profesijné profily, ktoré sú v post-pandemickej ekonomike najviac potrebné pre mikro, malé a stredné podniky (MMSP).

3. [RESTART Tréninky a nástroje](#)

Konzorcium projektu vypracovalo 7 tréningových modulov, ktoré sú k dispozícii v angličtine, slovenčine, chorvátčine, taliančine, španielčine a maďarčine. Vzdelávacie materiály boli testované 203 účastníkmi z rôznych cieľových skupín: majiteľov a zamestnancov MMSP, poskytovateľov odborného vzdelávania a prípravy, študentov a organizácie na podporu podnikania a prinášajú nasledovné témy:

4. [RESTART Position Paper & Mainstreaming Guidelines](#)

Prvý dokument sumarizuje prostredie politík pre mikro, malé a stredné podniky (MMSP) po skončení pandémie COVID-19, pričom čerpá z existujúcich politických opatrení a poskytuje odporúčania na zabezpečenie odolnosti a schopnosti MMSP budovať a rásť v období pretrvávajúcich výziev. Druhý dokument obsahuje poznatky získané zo skúseností partnerov počas vývoja a testovania tréningových materiálov projektu a prináša odporúčania pre vzdelávacie inštitúcie a lektorov spojené s využívaním vytvorených vzdelávacích materiálov.

Projekt RESTART spolufinancovaný z programu Erasmus+ Európskej komisie, sa začal 1. novembra 2021 a bol úspešne ukončený 31. októbra 2023.

Všetky výstupy projektu RESTART sú k dispozícii na webovej stránke: www.restartproject.eu alebo na [Facebookovej stránke projektu](#).

Plastic Value: Starting a Plastic Revaluation Revolution

Projekt PlasticValue je zameraný na podporu využitia plastového odpadu v podnikoch, ktoré generujú plastový odpad vo veľkých množstvách. Cieľom projektu je prostredníctvom spolupráce a prepájania takýchto podnikov

s odborníkmi v oblasti spracovania plastového odpadu, zástupcami kreatívneho priemyslu a prostredníctvom šírenia príkladov dobrej praxe zvýšiť mieru materiálovej efektívnosti v podnikoch a znížiť náklady na spracovanie plastového odpadu.

Počas roku 2023 pripravovala SBA odborné výstupy a vzdelávacie materiály, ktoré priebežne validovala a finalizovala. Všetky tieto výstupy sú dostupné na webovej stránke projektu <https://plasticvalue.eu/> a v časti Skill UP <https://plasticvalue.eu/coursesp/?lang=sk>, kde sa recipient zoznámí s uceleným programom pre zhodnocovanie plastov aj v jeho podniku.

V rámci validácie projektových výstupov sa na úrovni partnerov zo 4 krajín zúčastnilo alebo priamo zapojilo:

- » 194 predstaviteľov MSP
- » 54 vzdelávacích inštitúcií a univerzít
- » 152 študentov
- » 35 podnikateľských zväzov a organizácií na podporu podnikania

Projekt PlasticValue je spolufinancovaný programom Erasmus+ v rámci kľúčovej aktivity 2 – strategické partnerstvá a jeho realizácia prebieha od marca 2022 do konca februára 2024.

Projekt GREEN – Green transitions involving EU Adults and authorities to foster climate neutral cooperation

Hlavným cieľom projektu GREEN je prostredníctvom interdisciplinárnej európskej spolupráce odborníkov vytvoriť súbor vzdelávacích materiálov, ktoré majú pripraviť manažment miestnej a regionálnej verejnej správy na prípravu implementácie akčných plánov vychádzajúc z Európskej zelenej dohody a iniciatívy Nový európsky Bauhaus.

Partnermi projektu sú think-tank organizácie, samospráva, súkromná spoločnosť a pedagogickí odborníci z 5 európskych krajín - Rumunska, Grécka, Španielska, Islandu a Slovenskej republiky.

Projektoví partneri v roku 2023 dokončili súbor vzdelávacích materiálov v 5 jazykoch zameraných na podporu klimaticky neutrálnych praktík, tak vo verejnej správe, ako aj v podnikoch. Zároveň pripravili a preložili prípadové štúdie a odborné vstupy, ktoré sú súčasťou digitálneho nástroja Canvas určeného pre tvorbu individualizovaných akčných plánov. Partneri konzorcia mali v priebehu roka 2023 možnosť stretnúť sa na dvoch medzinárodných stretnutiach. Prvé sa konalo na Islande v meste Akureyri a druhé v Bratislave, ktoré hostila Slovak Business Agency.

Hlavné projektové výstupy:

- Vzdelávacie moduly na témy:
 1. [Úvod do vzdelávacieho programu GREEN](#)
 2. [Európska zelená dohoda](#)
 3. [Klimaticky neutrálne aktivity a udržateľné stratégie súvisiace s Európskou zelenou dohodou a iniciatívou NEB](#)
 4. [Iniciatíva Nový európsky Bauhaus a možnosti jej implementácie](#)
 5. [Tvorba projektu podľa princípov Nového európskeho Bauhausu - životný cyklus projektu a opis jednotlivých fáz](#)
 6. [Spoločná komunikácia a tvorba medzi sektormi - etika zdieľania](#)
- [12 inšpiratívnych príkladov praxe](#)
- [Digitálny nástroj Canvas](#), ktorý záujemcu prevedie hlavnými krokmi pri príprave vlastného akčného plánu, tak, aby spĺňal kritéria ekonomickej, sociálnej, ako aj environmentálnej udržateľnosti.

Uvedené materiály sú bezplatne dostupné online a môžu byť využité trénermi/škooliteľmi, zamestnancami miestnej a regionálnej správy, malými a strednými podnikmi, ako aj širokou verejnosťou, ktorá sa zaujíma o „zelené“ témy.

Projekt GREEN je spolufinancovaný z programu Erasmus+ Európskej komisie a jeho realizácia prebieha od februára 2022 do apríla 2024.

Projekt RE-FEM - Upskilling pathways for REsiliency in the post-Covid era for FEMale Entrepreneurs

Cieľom projektu je posilniť postavenie žien podnikateliek prostredníctvom odbornej prípravy a školení, ktoré by im pomohli udržať odolné podniky aj počas obdobia kríz. Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie prostredníctvom programu Erasmus+.

V roku 2023 sa v rámci projektu RE-FEM zrealizoval výskum s cieľom pochopiť výzvy, ktorým musia podnikateľky čeliť v období kríz. Výskum prebiehal v troch fázach a bol realizovaný vo všetkých partnerských krajinách (Fínsko, Bulharsko, Maďarsko, Rumunsko – Transylvánia, Srbsko, Slovensko, Španielsko - Andalúzia). V prvých dvoch fázach boli za účelom získania informácií uskutočnené rozhovory s 24 odborníkmi a 56 podnikateľkami. Zo Slovenska sa do interview zapojili 4 odborníci a 8 podnikateliek. Tretia fáza bola realizovaná prostredníctvom online dotazníka, do ktorého sa zapojilo viac ako šesťsto respondentiek z toho 83 zo Slovenska. Výsledky výskumu sú dostupné aj v zhrnutí výskumnej správy v slovenskom jazyku na našej stránke.

Koncom roka sa uskutočnilo stretnutie partnerov Joint Staff Training v Budapešti, ktoré predchádzalo vývoju vzdelávacích materiálov zameraných na podporu žien podnikateliek, ktoré sa dotýkajú tém ako rodová rovnosť, servitizácia, inovácie, digitálna transformácia, osobná odolnosť, a well-being, či možnosti financovania. Tieto materiály budú po testovaní voľne dostupné na online platforme projektu RE-FEM. Ich súčasťou je aj séria 35 motivačných videí, ktoré natáčali partneri projektu v druhej polovici minulého roku. Každá partnerská krajina vytvorila 5 motivačných videí, v ktorých podnikateľky predstavili svoje firmy, opísali

hlavné výzvy, ktorým čelili počas pandémie COVID-19 a ako ich prekonalí a na záver videí dali ostatným ženám, ktoré podnikajú alebo chcú podnikáť krátke odporúčania ako byť odolnejšími v krízových situáciách.

Všetky informácie o projekte spolu s jeho výstupmi sú priebežne zverejňované na stránke SBA venovanej projektu RE-FEM ako aj na oficiálnej stránke projektu: <https://refem.eu/>

Projekt sa realizuje v období 1.11.2022 – 31.10.2025.

Projekt JUST - „Joint University and Small and medium sized enterprises (SME) Training

Cieľom projektu je preklenúť nesúlad medzi svetom vzdelávania a praxe spojením univerzít, inštitúcií vysokoškolského vzdelávania, malých a stredných podnikov (MSP) vytvorením spoločných, relevantných a aktuálnych študijných programov v oblasti

podnikateľských zručností.

Projekt JUST vyvíja inovačné nástroje na sprostredkovanie udržateľnej spolupráce medzi vysokoškolskými inštitúciami a MSP. Projekt vytvára strategické partnerstvá pre vyššie vzdelávanie a zapája 9 partnerov z 5 európskych krajín (Slovinsko, Španielsko, Taliansko, Slovensko a Belgicko). Na Slovensku realizuje projekt Slovak Business Agency spolu s Univerzitou Komenského Bratislava. Cieľovou skupinou projektu sú univerzity, MSP pôsobiace v rôznych sektoroch a študenti 18+, ktorí budú po ukončení štúdia hľadať uplatnenie na pracovnom trhu.

V tomto roku projekt dosiahol míľnik vo vývoji vzdelávacích programov. Partneri vypracovali inovatívny vzdelávací program obsahujúci 8 tréningových kurzov, ktorý je k dispozícii bezplatne vo viacerých jazykoch (angličtina, španielčina, taliančina, slovinčina, slovenčina) na [online platforme projektu](https://www.just-training.eu/). SBA sa podarilo zrealizovať pilotnú fázu testovania tréningového materiálu a získať spätnú väzbu od lektorov a účastníkov kurzu v období október – december 2023, pričom hodnotenie výsledkov pilotnej fázy očakávame v roku 2024. Zástupcovia SBA sa zúčastňovali počas celého roka rôznych tematických podujatí a zdieľali informácie o projektových aktivitách SBA partnerom a členom rôznych záujmových združení. Do projektu sa zapojilo 5 asociovaných partnerov, ktorých profil bol zverejnený na online platforme projektu. Všetky výstupy spoločnej práce a projektové novinky sú dostupné na platforme JUST, ktorá je k dispozícii bezplatne online na <https://www.just-training.eu/>

Projekt je financovaný Európskou komisiou prostredníctvom programu Erasmus+. Realizácia projektu prebieha v období 1.1.2022-30.6.2024.

Projekt EIT Food HUB

V 2023 Európsky inovačný a technologický inštitút (EIT) po tretí rok spolupracoval so Slovak Business Agency a Slovenskou poľnohospodárskou univerzitou v Nitre na iniciatíve EIT Food Hub. Prostredníctvom tejto iniciatívy

dochádza k prispievaniu k rozvoju nových podnikateľských talentov, k podpore ich inovatívnych nápadov a rozširovaniu aktivít v súlade s potravinovou stratégiou a podnikateľskými plánmi EIT.

Aj v roku 2023 SBA aktívne zapájala miestnych začínajúcich podnikateľov a podnikateľov v agropotravinárskom sektore do rôznych lokálnych a medzinárodných aktivít EIT Food HUB, propagovala a šírila informácie o činnosti a nástrojoch EIT pre potraviny (EIT Jumpstarter, Test Farms, TeamUp, Challenge Labs, Seedbed, FAN a Rising Food Stars), organizovala workshopy a diskusie na témy EIT programov, do ktorých sa zapojilo viac než 70 účastníkov. Aktivity roku 2023 sa završili:

1. organizáciou 4-dňového workshopu Challenge Labs, počas ktorého vytvorené tímy na Slovensku prispeli svojimi nápadmi a výstupmi k riešeniu identifikovaného páľčivého problému lokálnej ekonomiky v segmente maloobchodu a HoReCa s dôrazom na inteligentné riešenie a efektívne umiestňovanie lokálnych produktov v prostredí maloobchodu a HoReCa segmente – od identifikovania problému, cez hľadanie najvhodnejšieho riešenia až po jeho samotné využitie v praxi. Tímy na podujatí vytváralo spolu 21 účastníkov, ktorí boli mentorovaní expertami zo spoločnosti McCarter s.r.o. (výrobca produktov zdravej výživy),
2. organizáciou 1 dňového vzdelávacieho workshopu „Inovatívne potraviny nielen pre športovcov“, ktorý bol zameraný na nové trendy v oblasti výroby a spracovania potravín, alternatívne zdroje výživy a aktuálne platnú EÚ legislatívu v predmetnej oblasti. Predmetného podujatia sa zúčastnilo 37 osôb, z rôznych oblastí zameriavajúcich sa na športovcov, ako aj na zdravú výživu a funkčné potraviny určené nielen pre športovcov.

Informácie o projekte EIT Food HUB a jeho aktivitách sú zverejnené na [stránke SBA](#).

Projekt bol financovaný Európskou komisiou prostredníctvom programu HORIZON 2020.

VÝSKUMNÝ PROJEKT: Medzigeneračné podnikanie na Slovensku v dobe digitalizácie: pragmatický prístup

SBA v spolupráci s hlavným riešiteľom Fakultou managementu Univerzity Komenského v Bratislave (FMUK) realizuje výskumný projekt DIGICROSSGEN „Medzigeneračné podnikanie na Slovensku v dobe digitalizácie: pragmatický prístup“, ktorého hlavným cieľom je na základe analýzy stavu podnikania optikou generácií s dôrazom na medzigeneračné podnikanie, ako aj analýzy výziev digitalizácie v tomto kontexte:

- » vytvorenie koncepčného modelu medzigeneračného podnikania na Slovensku v čase digitálnej transformácie;

- » podrobné metodické rozpracovanie jeho kľúčových modulov (začínajúci a etablovaní podnikatelia) s dôrazom na nástroje v nich aplikovateľné;
- » testovanie a validácia nástrojov v konkrétnych podmienkach praxe.

Aplikačné nástroje v oblasti podpory a vzdelávania v jednotlivých moduloch budú dostupné prostredníctvom online platformy <https://digicrossgen.fmuk.eu/> (vrátane tzv. “Living lab” zainteresovaných subjektov).

V roku 2023 SBA pokračovala v aktívnom podieľaní sa na aktivitách Etapy III (január 2022 - jún 2024): Monitorovanie stavu medzigeneračného podnikania na Slovensku a Etapy IV (júl 2022 - jún 2024): Tvorba koncepčného modelu medzigeneračného podnikania na Slovensku v čase digitálnej transformácie, testovanie a validácia aplikačných nástrojov.

SBA taktiež sfinalizovala Policy Brief s názvom „Smerom k politickému rámcu pre medzigeneračné podnikanie vo veku digitálnej transformácie na Slovensku“ zameraného na medzigeneračné podnikanie v dobe digitalizácie. Všetky výstupy projektu sú dostupné na <https://digicrossgen.fmuk.eu/>.

Trvanie projektu: 1. júl 2020 - 30. jún 2024

Projekt je podporený Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-19-0581.

GRAFICKÉ ZNÁZORNENIE AKTIVÍT SBA

MARKETINGOVÁ KOMUNIKÁCIA

Rok 2023 bol rokom zmien aj v oblasti marketingovej komunikácie. Ukončenie národných projektov sa odrazilo aj na komunikácii na sociálnych sieťach a webových stránkach. Bolo nevyhnutné ju prispôbiť záverečnej fáze projektov. V prvej polovici roka bola komunikácia zameraná najmä na propagáciu voucherov na procesný audit spoločností, v druhej sa sústredila na informácie ohľadne skončenia a zatvorenia pobočiek NPC.

Webová stránka www.npc.sk zostáva hlavným zdrojom informácií pre verejnosť, poskytujúc neoceniteľné dáta a možnosti pre podnikateľov aj nepodnikateľov. Zmeny v nástroji Google Analytics ovplyvnili dostupnosť niektorých dát, a preto v rámci výkonnosti internetových stránok nie je uvedené porovnanie s predošlým rokom. V rámci nástroja sa zmenili aj metriky merania a tie sú zohľadnené v reporte nižšie.

Vzhľadom na ukončenie projektov, rok 2023 priniesol aj mierny pokles na platformách ako Instagram a Facebook. Komunikácia sa však posilnila na sieti LinkedIn. Vďaka tomu bol zaznamenaný nárast čo poukazuje na úspešnosť stratégie na tejto sociálnej sieti. V rámci e-mail marketingu nastala integrácia regionálnych databáz, čo výrazne rozšírilo publikum pravidelného newslettera.

WEB STRÁNKY

V tejto časti je poskytnutý prehľad stránok v správe SBA a ich výkonnosť v danom roku. Internetové stránky sú kľúčový komunikačný nástroj agentúry. Poskytujú informácie o otvorených výzvach a projektoch.

Národné podnikateľské centrum I www.npc.sk

Webová stránka www.npc.sk patrí k primárnym komunikačným nástrojom agentúry. Z hľadiska publicity patrí medzi najviac využívaný kanál pre propagáciu výziev jednotlivých projektov a programov. Táto stránka je kľúčová pre získavanie a registráciu nových klientov, ako aj pre podávanie žiadostí už existujúcich klientov.

Návštevnosť www.npc.sk	
Zobrazenia	Používatelia
144 337	33 437

Návštevnosť za obdobie 21.6. - 31.12. 2023

Najčastejšie zobrazené podstránky

Najviac navštevovanou podstránkou bola domovská stránka NPC, nasledovaná sekciou podujatí. Záujem bol tiež o výzvu na rozvoj podnikavosti a mikropôžičiek. Tento záujem o konkrétne podstránky naznačuje, že používatelia aktívne hľadajú informácie o dostupných príležitostiach na podporu podnikania.

Najčastejšie zobrazené podstránky www.npc.sk

Názov stránky	Zobrazenia	Používatelia
NPC - Národné podnikateľské centrum	25 847	7 929
Podujatia	18 962	2 605
Rozvíjajte podnikavosť	8 506	4 275
Skupiny služieb	5 714	2 173
Do 30. novembra 2023 vám ponúkame mikropôžičky za ešte výhodnejších podmienok	4 041	2 728

Návštevnosť za obdobie 21.6. - 31.12. 2023

Slovak Business Agency | www.sbagency.sk

Na firemnej stránke dominujú základné informácie o agentúre a jej projektoch či programoch.

Návštevnosť www.sbagency.sk	
Zobrazenia	Používatelia
144 337	33 437

Návštevnosť za obdobie 21.6. - 31.12. 2023

Najčastejšie zobrazené podstránky www.sbagency.sk

Názov stránky	Zobrazenia	Používatelia
NPC - Národné podnikateľské centrum	25 847	7 929
Podujatia	18 962	2 605
Rozvíjajte podnikavosť	8 506	4 275
Skupiny služieb	5 714	2 173
Do 30. novembra 2023 vám ponúkame mikropôžičky za ešte výhodnejších podmienok	4 041	2 728

Návštevnosť za obdobie 21.6. - 31.12. 2023

InBiznis | www.inbiznis.sk

Interný časopis agentúry, ktorý sa zameriava na sprostredkovanie informácií o službách a programoch prostredníctvom skúsenosti firiem a klientov, ktorí čerpali služby a iné formy podpory.

Návštevnosť www.inbiznis.sk	
Zobrazenia	Používatelia
27 000	10 819

Návštevnosť za obdobie 1.1.2023 - 31.12. 2023

Najčastejšie zobrazené podstránky

Interný časopis InBiznis zaujal najmä článkami o slobodných povolaniach a príbehmi firiem, čo naznačuje, že čitatelia oceňujú praktické rady a príklady úspešných podnikateľských príbehov.

Najčastejšie zobrazené podstránky www.inbiznis.sk		
Názov stránky	Zobrazenia	Používatelia
InBiznis - Časopis nielen pre podnikateľov	2 326	1 786
Slobodné povolania - podnikanie bez živnosti - InBiznis	963	789
Aktuálne číslo - InBiznis	663	497
Ako druhá rodina - InBiznis	509	424
KNIHA JE STÁLE LACNÝ LUXUS - InBiznis	424	330

Návštevnosť za obdobie 1.1.2023 - 31.12. 2023

Ďalšie internetové stránky v správe:**Internetová stránka Centra lepšej regulácie I www.lepsiezakony.sk**

Pravidelné výstupy a odborné články, ktoré sa zameriavajú na regulačnú záťaž podnikov a zlepšenie podnikateľského prostredia na Slovensku.

Internetová stránka národného projektu Monitoring MSP I www.monitoringmsp.sk

Pravidelné aj nepravidelné správy o prostredí malých a stredných podnikov (MSP), informačné materiály pre podnikateľov, ako aj špecializované správy a štúdie.

Internetová stránka k súťaži Podnikateľka Slovenska I www.podnikatelkaslovenska.sk

Súťaž Podnikateľka Slovenska je súťažou všetkých podnikavých žien, ktoré budú zároveň inšpiráciou pre budúce podnikateľky.

SOCIÁLNE SIETE

Sociálne siete zostávajú kľúčovou súčasťou marketingovej komunikácie. Komunikácia na sociálnych sieťach reflektovala ukončovanie národných projektov, čo ovplyvnilo frekvenciu, obsah a dosah príspevkov. Vzhľadom na ukončenie projektu NPC v regiónoch došlo aj k pozastaveniu regionálnych Facebook skupín. Posilnená však bola prítomnosť na sociálnej sieti LinkedIn.

FACEBOOK

<https://www.facebook.com/SlovakBusinessAgency/>

Sociálna sieť, na ktorej ma agentúra najviac sledujúcich užívateľov je Facebook. Dosah platených a neplatených príspevkov dosiahol 551 919 zobrazení čo je v porovnaní s predošlým rokom pokles o 13 %. V danom roku sa mnohé služby uzatvárali a z tohto dôvodu nebola potrebná intenzívna komunikácia ako v roku 2022. Počet interakcií s obsahom sa zvýšil oproti predošlému roku o 24,8 %.

V roku 2022 sa naďalej pokračovalo aj v platenej komunikácii na sociálnej sieti FB. Kampaniam dominovali rôzne témy.

Výkon firemnej facebook stránky			
Dosah	Interakcia s obsahom	Sledovatelia	Kliknutia na odkazy
551 919	3 869	12 965	26 841

Počet sledovateľov porovnanie rokov		
	Počet k 31.12. 2022	Počet k 31.12. 2023
Sledovatelia	12 766	12 965

Príspevky s najväčším organickým dosahom

Najväčší organický dosah mal príspevok zameraný otvorenie výzvy zo schémy na podporu podnikateľského vzdelávania. Počas celého roka prevažovalo v komunikácii informovanie o postupnom ukončovaní národných projektov. Záujem o informácie v tejto oblasti potvrdzuje aj fakt, že príspevok komunikujúci ukončenie národného projektu NPC v regiónoch patril medzi tie s najväčším organickým dosahom. Zaujala aj menej formálna téma - návšteva zástupcov z Výskumného centra a oddelenia celoživotného vzdelávania Univerzity v Akureyri na Islande.

prostredníctvom získavania tzv. leadov – získavanie priamych kontaktov od záujemcov o službu. Tento typ kampane sa využil pri viacerých službách, čím sa rozšírila databáza kontaktov klientov.

Príspevky s najväčším organickým dosahom			
Obsah príspevku	Dosah	Impresie	Reakcie
Otvorenie výzvy zo schémy podporu podnikateľského vzdelávania	5 907	5 980	51
Návšteva z Islandu – zástupcovia z Výskumného centra a oddelenia celoživotného vzdelávania Univerzity v Akureyri	3 041	3 339	19
Bilancia šiestich rokov národného projektu NPC v regiónoch	2 827	2 972	49

Príspevky s najväčším plateným dosahom

V roku 2023 sa naďalej pokračovalo v platenej reklame aj na sociálnej sieti Facebook. Plateným kampaniam dominovala téma poukážok na procesný audit spoločnosti. Zobrazenie týchto kampaní dosiahlo 2 506 033 impresií. Platená propagácia bola okrem národných projektov využitá aj pri súťaži EEPA, výzvach zameraných na startupy, podnikateľské vzdelávanie či rodinné podniky.

Ďalšie stránky v správe SBA na sociálnej sieti Facebook:

- » Úspech pristane každej - facebook.com/podnikatelkaslovenska
- » Inbiznis - facebook.com/InBiznis.sk
- » Enterprise Europe Network Slovensko - facebook.com/een.sk
- » Centrum lepšej regulácie - facebook.com/CentrumLepsejRegulacie
- » Creative Point - facebook.com/CreativePointNPC

INSTAGRAM

https://www.instagram.com/slovak_business_agency/?hl=sk

Sociálna sieť Instagram je naďalej súčasťou komunikačných kanálov agentúry. Dosah platených a neplatených príspevkov dosiahol 78 937 zobrazení čo je v porovnaní s predošlým rokom pokles o 36,1 %. Aj v prípade Instagramu pokles dosahu reflektuje na ukončenie národných projektov.

Výkon firemnej instagram stránky			
Dosah	Interakcia s obsahom	Sledovatelia	Návštevy profilu
78 937	257	4 552	2 182

Počet sledovateľov porovnanie rokov		
	Počet k 31.12. 2022	Počet k 31.12. 2023
Sledovatelia	4 559	4 552

Príspevky s najväčším organickým dosahom

Najväčší organický dosah malo video k publikovaniu nového čísla InBiznis na tému gastro. Zaujalo aj podujatie pre podnikateľov či presťahovanie Národného podnikateľského centra v Košiciach.

Príspevky s najväčším organickým dosahom			
Obsah príspevku	Dosah	Impresie	Reakcie
Video k novému číslu časopisu Inbiznis - Gastro	1 612	2 076	26
Webinár – úspešný obchodný model a alternatívne možnosti financovania	1 039	1 117	21
Nová adresa košického NPC	801	852	18

LINKEDIN

<https://www.linkedin.com/company/slovakbusinessagency>

Sociálna sieť LinkedIn sa na Slovensku dostáva čoraz častejšie do povedomia. To sa odrazilo aj na komunikačnej stratégii SBA. Zamerala sa na posilnenie komunikácie na tejto sieti, aby dokázala efektívnejšie osloviť svoju cieľovú skupinu. Stránka agentúry sa dostáva do povedomia aj na profesionálnej sieti LinkedIn. Táto skutočnosť je zreteľná aj na stále sa zvyšujúcom počte sledovateľov.

Výkon firemnej instagram stránky			
Dosah	Reakcie	Unikátne zobrazenia	Kliknutí na odkaz
88 101	1 191	40 057	3 004

Štatistika za obdobie 5. 4. 2023 - 31. 12. 2023

Počet sledovateľov porovnanie rokov		
	Počet k 31.12. 2022	Počet k 31.12. 2023
Sledovatelia	5 989	6 904

Príspevky s najväčším organickým dosahom

Na profesionálnej sieti zaujal používateľov obsah k otvoreniu výzvy zo schémy na podporu podnikateľského vzdelávania, kampaň mikropôžičkového programu k výhodnejším úrokom a ukončenie projektu NPC v regiónoch.

Príspevky s najväčším organickým dosahom			
Obsah príspevku	Zobrazenia	Unikátne zobrazenia	Kliknutia
Otvorenie výzvy podnikateľské vzdelávanie	1 747	757	139
Mikropôžičky SME week	1 508	664	7
Video k ukončeniu NPC v regiónoch	1 236	521	17

Štatistika za obdobie 5. 4. 2023 - 31. 12. 2023

YOUTUBE

<https://www.youtube.com/user/NarodnaAgentura>

Za rok 2023 bolo vytvorených a zverejnených 23 videí. Dominantou témou bolo generačná výmena v praxi rodinných podnikov. K tejto téme bolo vytvorených a publikovaných 12 náučných videí. Ďalšie

videá sú venované ukončeniu národných projektov NPC v regiónoch a NPC Bratislavský kraj. Využili sa aj na podporu časopisu InBiznis či výzvy na podporu podnikateľského vzdelávania.

Výkon firemnej instagram stránky		
Zhliadnutia	Celková doba pozerania	Odberatelia
5 901	267,5 hodín	+22

Štatistika za obdobie 1.1. 2023 - 31.12. 2023

NEWSLETTER

E-mail marketing patrí v rámci agentúry medzi najčastejšie využívané nástroje. Databáza pozostáva zo záujemcov, ktorý sa do odberu noviniek prihlásili a z klientov agentúry. V danom období bolo odoslaných viac ako 92 340 e-mailov. Počet prijímateľov, ktorí otvorili kampaň predstavuje hodnotu 12 195. Počet všetkých kliknutí na rôzne odkazy v kampaniach predstavuje 1 252. Percento priemerných otvorení v danom období kleslo z dôvodu zmeny IT bezpečnostnej politiky agentúry. Tá spôsobila, že veľké percento e-mailov prišlo používateľom do spamu, a tým pádom kleslo priemerné otvorenie aj kliknutia.

Výkon firemného newslettera			
Odoslaných mailov	Priemer otvorenie	Priemer kliknutia	Počet kampaní
92 340	13 %	1,4 %	27

Štatistika za obdobie 5. 4. 2023 - 31. 12. 2023

Počet kontaktov

Po skončení projektu NPC v regiónoch došlo zlúčeniu databáz do jednej čo spôsobilo vysoký medziročný nárast odberateľov.

Počet kontaktov		
	počet k 31.12.2022	počet k 31.12.2023
Odoberatelia	3 094	11 479

REGIONÁLNY NEWSLETTER NÁRODNÉHO PROJEKTU NPC V REGIÓNOCH

V rámci projektu bolo odoslaných 57 kampaní. E-mail marketing bol dlhodobou súčasťou projektu až do jeho konca. Následne došlo k zlúčeniu databáz do jednej.

Výkon e-mail kampaní projektu NPC v regiónoch				
Kraj	Počet odberateľov	Priemer otvorenie	Priemer kliknutia	Počet kampaní
Žilinský	1 760	41,7 %	4,3 %	11
Nitriansky	1 481	41,2 %	2,8 %	9
Košický	1 504	44 %	3,3 %	6
Banskobystrický	1 302	44,8 %	3,4 %	9
Trenčiansky	1 238	35,6 %	3,1 %	11
Trnavský	1 039	38,1 %	2,1 %	6
Prešovský	847	37,3 %	3,3 %	5

ČASOPIS INBIZNIS

<https://inbiznis.sk/>

Aj v roku 2022 sa pokračovalo v tvorbe mesačníka IN Biznis. Cieľovou skupinou sú nie len podnikatelia, ale aj záujemcovia o podnikanie a široká verejnosť. Magazín je bezplatný. Prostredníctvom príbehov podnikateľov sú predstavované nielen služby Slovak Business Agency, ale aj skutočný život podnikateľov na Slovensku.

V roku 2022 vyšli tri čísla zamerané na témy: Rozvoj podnikavosti, Podnikanie mladých a Procesné audity. Poslednej z menovaných tém bolo venované dvojčíslo, keďže služba Procesné audity bola novinkou v portfóliu služieb SBA.

INBIZNIS
ČASOPIS NIEN PRE PODNIKATEĽOV

1 / 2023

2-3 / 2023

4 / 2023

PODCAST

V roku 2023 boli rozšírené komunikačné kanály o nový formát – podcasty. Tento moderný a dynamický spôsob komunikácie umožňuje osloviť širšie publikum, poskytnúť hlbšie vhľady do rôznych podnikateľských tém a prinášať inšpiratívne príbehy priamo z praxe.

Výkon podcastov		
Počet podcastov	Celkový počet prehratí	Najpočúvanejšia epizóda
12	335	Lenka Uherová: Pochváliť zamestnanca, ktorý pracoval 14 hodín je veľmi zlý benchmark pre celý tím

Štatistika za obdobie 1.1. 2023 - 31.12. 2023

SÚŤAŽE

EURÓPSKA CENA ZA PODPORU PODNIKANIA

Európska cena za podporu podnikania sa podieľa na vyhľadávaní a oceňovaní úspešných iniciatív zameraných na podporu podnikov a podnikania v Európe. Národná komisia hodnotila 9 prihlásených projektov celkovo v šiestich kategóriách:

- » Podpora podnikateľského ducha
- » Investície do podnikateľských zručností
- » Podpora podnikateľského prostredia a podpora digitálnej transformácie
- » Podpora internacionalizácie podnikania,
- » Podpora udržateľnej transformácie,
- » Zodpovedné podnikanie prístupne pre všetkých.

Slovenská komisia zložená zo zástupcov [Ministerstva hospodárstva SR](#), [Združenia podnikateľov Slovenska](#), [Slovenského živnostenského zväzu](#) a SBA, vybrala do európskeho kola dva národné projekty:

- » **Zdroje Zeme a.s. - BIOGRADA (Podpora udržateľnej transformácie)** - Zmyslom procesu BIOGRADA je využiť živiny v biologicky rozložiteľnom odpade (komunálny, kuchynský, z poľnohospodárstva a lesníctva, potravinárskej a farmaceutickej výroby a i.) a vrátiť ich späť od pôdy, odkiaľ pochádzajú v podobe pôdneho regenerátora EFFECO. Ten je založený na kombinácii biouhľia a organických živín pridaných na mieru konkrétnej pôde. Vďaka jeho zloženiu dochádza už v priebehu prvého roka od aplikácie k regenerácii zdevastovanej a vyčerpanej pôdy, do ktorej sa vracia život. Pôdne skúšky preukázali dvojnásobný nárast úrody (slnečnica, pšenica, kukurica) tri roky od aplikácie EFFECO do pôdy, bez použitia akýchkoľvek ďalších hnojív. To má priaznivý vplyv nielen na životné prostredie, ale aj na hospodárenie farmárov, keďže jeho účinok v pôde trvá 3-5 rokov.

» **Aj Ty v IT – Women Academies (Zodpovedné podnikanie prístupné pre všetkých)**

- Slovensko je krajina OECD najviac ohrozená automatizáciou a dnes už aj umelou inteligenciou. Pracovné pozície, ktoré sú takto ohrozené, zastávajú v súčasnosti najmä ženy. Zároveň je v súčasnosti len na Slovensku neobsadených 10-tisíc pracovných miest v IT. Cieľom Women Academies je rekvalifikovať dospelé ženy na junior IT pozície a prepojiť ich s IT firmami tak, aby im tieto firmy dali pracovnú príležitosť. V súčasnosti ponúkame kurzy Women Academies na rôzne témy – softvérový testing, dátová analýza, data science a machine learning, SQL, UX, projektový manažment, programovacie jazyky Python, Java, JavaScript či kyberbezpečnosť. Ponuku tém neustále rozširujeme. V IT prostredí môžu ženy nájsť kariérne uplatnenie, ktoré je pre ne perspektívne aj do budúcnosti, ponúka im flexibilný pracovný čas, lepšie finančné ohodnotenie a veľké množstvo príležitostí. Tým, že firmy poskytujú pracovné príležitosti pre ženy, si zlepšujú aj svoje postavenie, nakoľko pracujú na väčšej diverzite svojich tímov, čo podľa štúdií ukazuje, že vedie v rôznych ukazovateľoch k lepšej kondícii firiem. Zároveň tak firmy napomáhajú aj znižovaniu rodovej nerovnosti na trhu práce ale najmä v spoločnosti ako takej.

ĽUDSKÉ ZDROJE

Rok 2023 a primárne jeho prvá polovica bol z hľadiska riadenia ľudských zdrojov podobný roku 2022. SBA zamestnávala v priemere 258 kmeňových zamestnancov a k 30.06.2023 spolupracovala so 406 externými lektormi a mentormi. Pracovné pozície boli a sú vyšpecifikované v súlade s organizačnou štruktúrou na základe predmetu činnosti SBA.

Druhá polovica roka sa niesla v znamení príprav ukončovania Národných projektov a s tým súvisiacim ukončovaním pracovných pomerov zamestnancov, ktorí na projektoch participovali. Národné podnikateľské centrá v regiónoch zanikli k 31.10.2023 a v tejto súvislosti bol ukončený pracovný pomer so 88 zamestnancami.

K 31.12.2023 sa skončili aj NP NPC Ba kraj, NP Monitoring podnikateľského prostredia a NP Internacionalizácia a pracovný pomer bol ukončený s ďalšími 40 kolegami.

Slovak Business Agency si svoju profesionálnu úroveň aj naďalej buduje a udržiava cez vzdelanostnú štruktúru a cez skúsenosti svojich zamestnancov získaných počas praxe.

Počet vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov bol k 31.12.2023 103, čo predstavuje 82%.

Priemerný vek zamestnanca je 31 rokov a v agentúre je zamestnaných 48 zamestnancov, ktorých pracovný pomer v SBA trvá viac, ako 6 rokov. Z uvedeného vyplýva, že sme atraktívnym zamestnávateľom ako pre skúsených odborníkov, tak aj pre mladých ľudí, ktorí si hľadajú uplatnenie na trhu práce.

V rámci odmeňovania zamestnancov postupujeme v súlade s internou smernicou SM 04/2022 Sociálna a mzdová politika a v súlade s príručkami oprávnenosti výdavkov Národných projektov.

Okrem finančnej motivácie bol k dispozícii aj:

- » systém benefitov
- » poskytnutý priestor na realizáciu vlastných nápadov
- » vzdelávanie a rozširovanie vedomostí v oblasti zodpovedajúcej pracovnej náplni
- » zdieľanie skúseností a poznatkov so skúsenými odborníkmi

Tabuľka č. 35 - Stav zamestnancov k 31.12.2023

Počet zamestnancov	126	% podiel
<i>Rozdelenie podľa pohlavia</i>		
Žien	94	75%
Mužov	32	25%
<i>Rozdelenia podľa vzdelania</i>		
Vysokoškolské vzdelanie	103	82%
Stredoškolské vzdelanie	23	18%
<i>Rozdelenia podľa veku</i>		
Priemerný vek	31 rokov	
18 - 25	4	3%
26 - 35	54	43%
36 - 45	42	33%
46 - 69	26	21%
<i>Rozvrstvenie podľa dĺžky trvania pracovného pomeru</i>		
0 - 2	23	18%
3 - 5	39	31%
6 - 10	48	38%
11 - 15	6	5%
16 - 24	10	8%

KONTROLNÁ ČINNOSŤ SBA

Odbor kontroly SBA v roku 2023 realizoval výkon finančných kontrol na mieste v súlade s Plánom kontrol na rok 2023 zadaným v zmysle stratégie SBA a výsledkov rizikovej analýzy a v súlade s operatívnym výkonom kontrolnej činnosti podľa pokynov generálneho riaditeľa SBA.

Kontrolná činnosť Slovak Business Agency (ďalej aj „SBA“) je vykonávaná v zmysle ustanovenia § 9 ods. 3 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 357/2015 Z. z.“).

Odbor kontroly vykonával v roku 2023 kontroly v súlade s povereniami na výkon kontrol schválenými štatutárnym zástupcom SBA a na overenie finančných prostriedkov určených na financovanie/spolufinancovanie programov na podporu rozvoja malého a stredného podnikania a iných finančných prostriedkov zo zahraničia určených na projekty v zmysle príslušných medzinárodných zmlúv, na overenie dodržiavania interných noriem a pravidiel, a získavanie uistenia o dodržiavaní ustanovení § 7 a § 8 zákona č. 357/2015 Z. z.

Ak kontrolou neboli zistené nedostatky, o vykonaní kontroly bola vyhotovená Správa z finančnej kontroly na mieste, v prípade, že kontrolou boli zistené nedostatky, o výsledku kontroly bol vyhotovený Návrh Správy z finančnej kontroly na mieste a následne Správa z finančnej kontroly na mieste.

KONTAKT

Slovak Business Agency

Centrála SBA a Národné
podnikateľské centrum Bratislava
Karadžičova 2
811 09 Bratislava

Telefón: +421 2 20 363 100

E-mail: agency@sbagency.sk

Web: www.sbagency.sk; www.npc.sk

SÚVAHA SBA K 31.12.2023

	2021	2022	2023
SÚVAHA	SUMA V CELÝCH EUR	SUMA V CELÝCH EUR	SUMA V CELÝCH EUR
BALANCE SHEET	AMOUNT IN THOUSAND EUR	AMOUNT IN THOUSAND EUR	AMOUNT IN THOUSAND EUR
AKTÍVA CELKOM / TOTAL ASSETS	101 429 566	98 528 621	90 194 180
1. Stále aktíva / Fixed assets	78 957 797	77 687 146	76 288 072
Nehmotný investičný majetok vrátane oprávok / Intangible fixed assets, including adjustments	4 157 269	3 047 019	1 771 510
Hmotný investičný majetok vrátane oprávok / Tangible fixed assets, including adjustments	513 240	352 839	229 275
Finančné investície / Financial investments	74 287 288	74 287 288	74 287 288
2. Obežné aktíva / Current asset	21 893 194	20 681 795	13 853 560
Finančný majetok / Financial assets	13 036 000	11 303 462	4 693 460
Pohľadávky / Receivables	8 842 334	9 360 445	9 145 345
Prechodné účty aktívne / Temporary active accounts	578 575	159 680	52 547
Zásoby / Inventory	14 860	17 888	14 756
PASÍVA CELKOM / TOTAL LIABILITIES	101 429 566	98 528 620	90 194 180
1. Vlastné zdroje / Equity	82 960 568	82 681 872	82 234 408
2. Cudzie krátkodobé zdroje / External short-term capital	13 558 618	12 445 807	5 957 276

SLOVAK | BUSINESS | AGENCY

SLOVAK BUSINESS AGENCY | KARADŽIČOVA 2 | 811 09 BRATISLAVA 1

WWW.SBAGENCY.SK